

Åländsk JUL

NYA ÅLANDS TEMATIDNING FREDAG 27 NOVEMBER 2009

Glada kelgrisar
blir god skinka

sid 3

Hemligt julpyssel
med Pålsbölebarn

sid 9

Nöjes-
redaktionen
delar ut
julklappar

sid 12-13

Nya Åland

För de små...

Ett stort urval kransar

Speldosa 23,75€

Trummor 4,60€

9,75€

19,90€

Dörrkrans 22,20€

Korg 49€

26,60€

Tygängel 11,85€

Nalle i tyg 9,90€

Nalle 4,30€

Gunghäst 23 x 33 cm 22,25€

EL SHADDAJ
Norra Esplanadgatan 4, tel 19 077

Tissel, tassel, julklappsprassel

Du håller i din hand Nya Ålands julbilaga: Åländsk jul. Det är en fröjd att få vara bilageredaktör också om ämnet är jul och det står november i arbetskalendern. Så mycket glädje, stämning och förväntningar det finns i våra julförberedelser. Jag bestämde mig för flere år sedan att inte låta julen stressa mig, att inte förfalla i städraseri och köphysteri. Ändå påstår mina barn att det händer varje jul, i alla fall det där med städningen.

Det står var och en fritt att delta i mitt fridsamma juluppror. Låt adventstiden bli en tid för eftertanke och förväntan. Välj de mest lustfyllda aktiviteterna i julförberedelserna, strunta i det andra. Julen kommer ändå.

Vi ville göra en julbilaga med lång hållbarhet, något man kan ha användning för hela tiden fram till jul. Plocka ur bilagan och spara den, så du kan använda recept och tips. Man kan lämna den framme på ett strategiskt ställe så att en partner eller familjemedlem får möjlighet att rita till exempel små hjärtan vid de julklappstips som tilltalar...

KATARINA GÄDDNÄS
katarina.gaddnas@nyan.ax
tfn 528 465

Åländsk Jul

Nya Ålands tematidning fredag 27 november 2009

Redaktör:

Katarina Gäddnäs

Layout:

Monica Fogelström

Ansvarig utgivare:

Nina Fellman

Nya Åland

Skinkan, syltan, korven.
Självklart Dahlmans.

Smak, känsla, kvalitet

SUPERÄNT JULKLAPPS- TIPS

www.traningsverket.fi

PRESENTKORT FRÅN TRÄNINGSVRKET PÅ:

- Licensierad personlig träning samt fysioterapi hjälp med att utforma ett program för bättre prestation, bättre hälsa eller rehabilitering.
- Solarie
- Träningskläder eller kosttillskott
- Ett medlemskap. Vi har 8 olika sorters medlemskap samt även ett dagskort för att kunna tillgodose kunders behov
- Valfri summa

ÖPPETTIDER

Måndag	09.00-21.00
Tisdag	07.45-21.00
Onsdag	07.45-21.00
Torsdag	09.00-21.00
Fredag	06.30-20.00
Lördag	10.00-16.00
Söndag	14.00-18.00

TRÄNINGSVRKET
Träning för alla.

Handelslänken 1, Jomala • Tel. 23 003 • info@traningsverket.fi

Lyckliga grisar blir godare skinka

Efter att ha sett ett tv-program för 14 år sedan om värdet av närproducerad mat bestämde sig Mia Söderdahl och hennes familj för att göda sin egen julskinka.

Sedan dess har de varje höst haft två kelgrisar på gården.

I år hade Mia Söderdahl tre i stället för två grisar på Björkhaga i Jomala Tingsbacka.

– Äldsta dotterns pojkvän äter så mycket så vi behövde en extra i år, säger hon.

Under de sex till sju månader som grisarna lever innan de går till slakt är de familjens keldjur. Men särskilt sorgligt tycker Mia inte att det är när det är dags att skicka dem till slakt.

– Många frågar om det är svårt men vid det laget är de så stora och bökiga att man bara är trött på dem, säger hon.

Det första året som familjen hade grisar blev det ändå lite sorgligt när grisarna Lakrits och Pelle kom tillbaka från slakt. Alla delar kommer nämligen hem i paketet, även huvudet, och Mias dotter som då var sju år kände igen grisarnas ansikten.

– Först tittade hon på det ena och sa ”stackars Pelle” och så tittade hon på det andra och sa ”stackars Lakrits”, säger Mia.

Sociala och keliga

I år hade familjen två suggor och en galt i inhägnaden. Galten fick heta Skinka men suggorna fick inga namn i år.

– Tidigare år har vi haft namn som Ägg och Bacon eller Inner och Ytter, säger Mia. Men vi döper inte alla grisar, de har ju personlighet ändå.

Björkhaga grisarna är sociala och keliga och följer efter människorna, även de som inte håller i mat. De är vana vid att träffa mycket folk. Söderdahls har Bed and breakfast på gården och brukar även ha gårdsvisningar. Dessutom brukar de visa upp sig på Djurens dag på Torget.

Och visst har de personlighet.

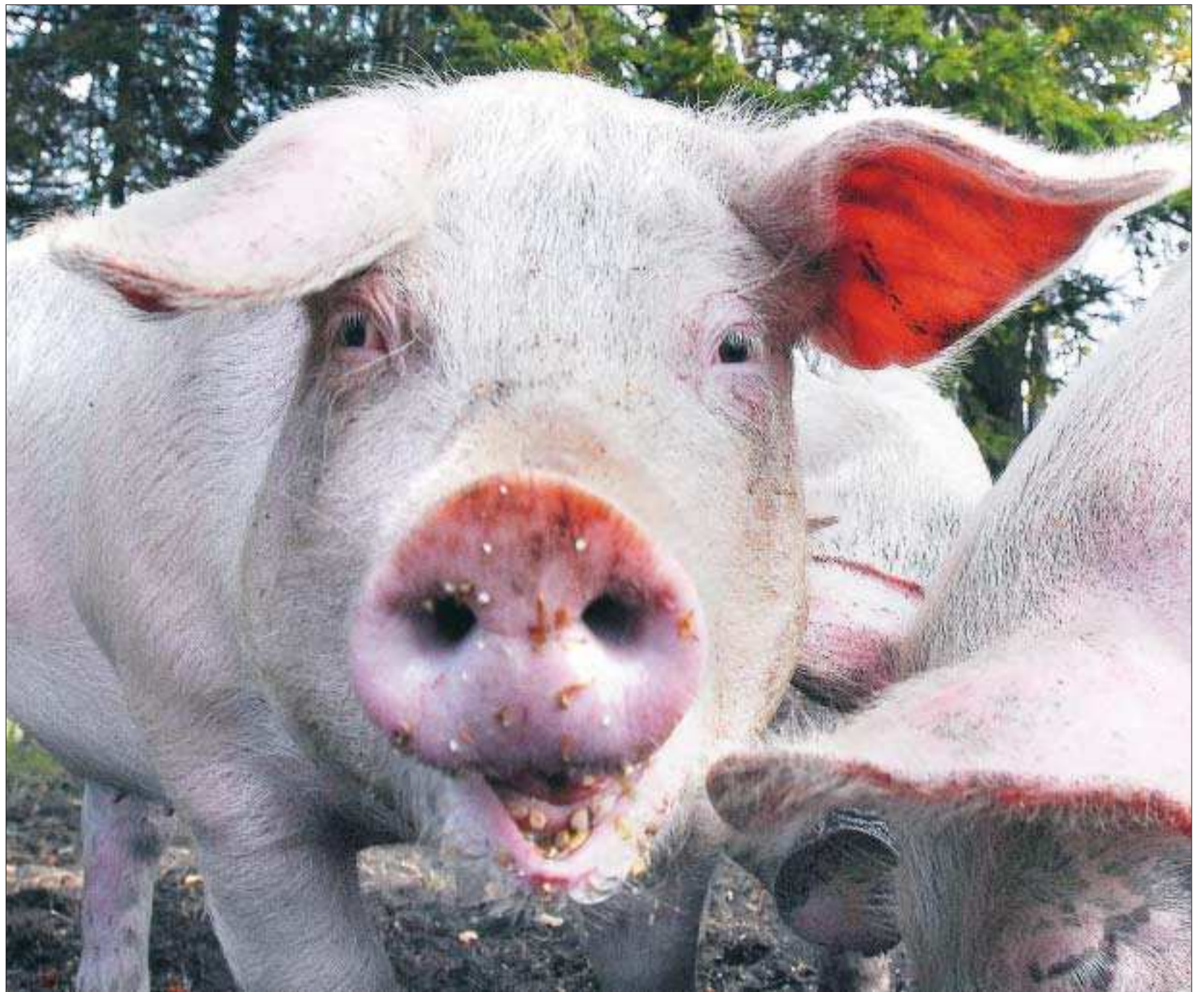
– I år har pojken varit den mest framfusiga och sociala och flickorna jagar bort honom från maten och bits, säger Mia. Och så har jag märkt att knorren blir rak när man rör vid den.

Grisarna är alltid hungriga. Oftast äter de korn och äppel, men gräver även fram rötter och mask. Det händer att de rymmer ibland men då är det bara att ropa på ”knöflarna” så kommer de springande, då vet de att det vankas mat.

Smakskillnad

Köttet från grisarna är främst för familjebruk men ibland säljer Mia kött till vänner. Två grisar brukar göda de tolv personer som brukar sitta runt julbordet.

Den första grisen skaffade de för 14 år sedan när de såg ett tv-program som handlade om att man ska äta närproducerat och veta vad man sätter i munnen.

Rund och glad. Grisarna på Björkhaga blir väl omhändertagna och även om de rymmer ibland kommer de alltid tillbaka när det är dags för mat.

Matte. Mia Söderdahl trivs med sina grisar men när det är dags för slakt är de så stora och bökiga att hon inte sörjer dem desto mer.

Keliga. Grisarna har definitivt personlighet och är keliga och sociala.

– Det är viktigt att djuren får vara ute, äta bra mat och inte få antibiotika. Det blir stor skillnad i smaken, hemmagris smakar mer kött, säger Mia.

TANJA LÖNNQVIST
tanja.lonnqvist@nyan.ax
tfn 528 463

Foto: STEFAN ÖHBERG
stefan.ohberg@nyan.ax
tfn 528 407

Vem skulle du önska som tomt?

Karin Hougberg,
Mariehamn

– **Barack Obama**, för de känns som om det är hans stil.

Sofia Ljung och
Marina Axelsson, Mariehamn

– Vår lärare **Kikki**, för hon är världens snällaste.

Malin Mattsson, **Evelina Schåman** och **Nathalie Häggqvist**, Mariehamn

– **Annica Karlsson**, för hon är fett schysst säger Malin
– **Nadja Jansén** och **Johanna Henriksson**, de skulle nog passa som tomt säger Evelina och Nathalie

William Johansson,
Mariehamn

– **Macke**, för han är rolig och ramlar hela tiden omkull.

Anders Laine,
Mariehamn

– Får man ta någon som dött? I så fall **Nils Poppe**, absolut, han är min stora idol i livet.

JOHANNA HENRIKSSON (prao)
MADELEINE JOHANSSON (prao)

De erbjuder en skönare och grönare jul

Jul ska vara fest, glädje, gemenskap och gärna någon gåva. Och det går lika bra att nå utan att köpa ytterligare femtio onödiga små prylar.

Agenda21-kontoret delar med sig av lite tips om hur din jul kan bli bättre både för dig och resten av jorden.

När det gäller julmaten finns alla chanser att vara lite mer miljövänlig. Försök anpassa mängden mat efter behov. Det kanske räcker med att äta rester till annandagen?

Därtill går det ju att laga nya maträtter av resterna, om man tröttnar på skinksmörgås, i stället för att slänga.

Fråga i butiken

Använd råvaror och varor som är ekologiska, närproducerade och rättvisemärkta så långt det är möjligt.

– Och fråga gärna i butiken, till exempel efter ekologisk julsinka. Då vet ju butiken att det finns en efterfrågan och försöker fixa de produkterna, säger **Lotta Jakobsson**.

För många är julen en helig helg, då allting ska vara så som det alltid varit. Vad får ni för reaktioner när ni föreslår förändringar för en mer miljövänlig jul?

– När det gäller maten är det många som enkelt går med på ändringar. Men det är väl när det kommer till julklapparna som det finns lite mer motstånd, säger **Maria Stenroos**.

Men Agenda21-gänget menar att inställningen faktiskt går åt rätt håll.

Visst finns det mycket pengar på Åland och en livsstil som går ut på att alltid köpa de senaste prylarna, men samtidigt finns ett ökat intresse för mer miljövänliga, alternativa och solidariska julklappar.

Tid=lyxklapp

Allt fler börjar få nog av konsumtionshysterin som ofta slår till i samband med julen och vill hitta tillbaka till lugn och gemenskap.

– Numera är upplevelser och tjänster väldigt uppskattade klappar, som till exempel en massage, säger Tove, som berättar att de varje jul säljer många presentkort på till exempel träd, som planteras runt Victoria-sjön, eller säckar med cement, som sedan används till skolbyggen i Tanzania.

– Och i dagens stressiga samhällen är tid en verklig lyxvara som man kan ge bort. Till exempel barnpassning eller att göra något tillsammans, säger Lotta, som påminner om att barn också uppskattar att få en upplevelse.

Tänk lite

Marias tips är att inte spara julklapparna till sista minuten.

– En genomtänkt julklapp är oftast mycket bättre och roligare för mottagaren än fem impulsköpta prylar som man egentligen inte behöver, säger hon.

Men hur vet man att pengarna

Myser mer miljövänligt. Agenda21-kontorets personal Tove Teir-Siltanen, Maria Stenroos och Lotta Jakobsson tipsar om hur vi alla enkelt kan fira en lite mer miljövänlig jul.

man satsar verkligen hamnar rätt, att det blir ett träd eller hjälper ett litet barn i Afrika?

– Ja, när det gäller presentkortet säljer så har vi ju direktkontakt med personerna i projektet Vi-skogen, en av representanterna var hit på Natur

och miljöns årsmöte. Och **Gotte Stenroos** skolbygge har jag själv sett på plats, säger Maria.

I övrigt rekommenderar Agenda21 att man använder sig av organisationer man känner till och känner att man litar på, till exempel Rädda

Barnen och Kyrkans utlandshjälp.

ANNA BJÖRKROOS
anna.bjorkroos@nyan.ax
tfn 528 463

Foto: ERKKI SANTAMALA
erkki.santamala@nyan.ax
tfn 528 470

Pysselkväll med "skräp"

Agenda21 och Mariehamns församling arrangerar tillsammans en pysselkväll med återvunnet material inför julen.

Pyssla tillsammans på Villa Carita på Ålandsvägen den 9 december, med start klockan 14.

Här har en uttjänt glödlampa fått nytt liv som julgranskula. Genom kreativitet och fantasi kan "skräp" få nytt vackert liv.

Klassiska mer miljövänliga klapptips

- Busskort.
- Presentkort där du bjuder på en upplevelse, till exempel promenadkompis för hela vintern eller biobesök+popcorn.
- Presentkort på tjänster, det kan vara både något du själv gör (till exempel lära farfar att skicka e-post eller sitta barnvakt) eller en köpt tjänst (till exempel en biljett till simhallen, klippning eller massage).
- Ekologiska och/eller rättvisemärkta produkter. Numera finns det mesta i mer miljövänliga alternativ, allt från kaffe och choklad till smink och kläder.
- Medlemskap i en förening.
- Utsläppsrätt på koldioxid (säljs bland annat av Svenska Naturskyddsföreningens hemsida www.snf.se).
- Plantera träd eller ge en get till en fattig familj via Kyrkans utlandshjälp (se hemsidan www.kua.fi).
- En säck cement för skolbygge i Tanzania. Presentkort säljs bland annat på Agenda

Presentkort är ett säkert kort för den som vill ge en fin och uppskattad present, som samtidigt är bättre för miljön. Här är några exempel från Agenda21, till vänster syns presentkort på majsäck eller cementsäck för skolbyggen och till höger presentkort för trädplantering.

21-kontoret på Norragatan.

Presentkort som barn uppskattar

- Att simma, till exempel vid Mariebad eller Ålands indrottcenter
- En ridlektion.
- Skrinna på Islandia.
- Inträdesbiljett, till exempel till bio, teater eller konsert.

Utegranen är den grönaste

Svenska naturskyddsföreningen och tidningen Råd & Rön har undersökt vilken julgran som är bäst ur miljösynpunkt.

■ Allra bäst är att satsa på en permanent utegran i trädgården. Du slipper du skaffa en ny gran varje år och sparar både pengar och miljö.

■ Om man vill ha julgran inomhus rekommenderar naturskyddsföreningen en vanlig gran, framför ädel- eller julgran av PVC. Odling av ädelgran kräver mer konstgödsel och bekämpningsmedel än vanlig gran.

Putsa kopparpannan utan gift

Både silver, koppar och mässing kan du få blanka och fina utan starka kemikalier. Här är några recept.

Silver

1. Lägg en bit aluminiumfolie i en plastbalja.
2. Häll i en liter kokande vatten och 0,5 dl hushållssoda och rör om.
3. Låt silvret ligga i någon minut, skölj väl och torka

OBS! Sätt inte i saker med rostfria partier eller niellerat silver.

Koppar och mässing

1. Blanda i en matsked citron- eller vinsyra och två matskedar tvättmedel per liter kokande vatten i en plastbalja.
2. Låt föremålen ligga i några minuter, skölj och torka.

Spara el och spara pengar skaffa timer

■ Ett enkelt sätt att spara både energi och euro, och ändå mötas av julstämning då du kommer hem, är att skaffa timer till ljusstaken, stjärnan, julgranen och uteljusen.

■ Man kanske inte heller behöver ha ljus i alla fönster, satsa på kvaliteten framom kvantitet.

Slå in paketen i papper som kan återanvändas

■ Slå inte in julklapparna i glansigt papper, det kan man inte sätta i pappersåtervinningen.

■ Använd hellre brunt returpapper (blir väldigt vackra och stiliga paket i kombination med ett färggrant snöre)

■ Spara ännu mer pengar och miljö och slå in din gåva i ett gammalt nummer av Nya Åland.

■ Papperssnören eller tygband är bättre än plastsnören.

31,60 st
50 cm höga
Tomtemor eller tomtefar m. lykta

TILLFÄLLET
- gör julklapparna billigare

5,95
2 rullar julpapper + band och rosetter

Julklappar och julsaker för hela familjen

9,90
Kronljus 30-pack
100% stearin

5,90
Trädgårdstomtar

24€
Eldstadsset 4 del

från 21,60
Tomte med rygsäck
H: 40, 61 alt 81 cm

9,90
Knivset 6 delar
3 färger

13,30
Ljuslykta för 4 st värmeljus

19,20
Skruvmejselset 20 delar

från 3,80
Massor med badset i olika storlekar och förpackningar

24€
Traktor med flak

53,70
Bilbana, 7 m. 2 st loopar

41€
Rattkälke Racer- stål/plast

3,40
Laservattenpass

9€
Nattlampa Walt Disney

10,80
Fingerskateboard med ramp & tillbehör

4,50
Omklädbar docka

13,30
Princess-set 6 fack

24€
Dockvagg i trä
49x37,5x36 cm

TILLFÄLLET
- ett företag i Nordiska Tjänster AB

VI HAR ÖPPET-NÄR DU ÄR LEDIG!
Vardagar 10-19. Lördag Söndag 11-16
tel. 17 570 fax 17 581
Lövuddsvägen, Möckelö (vid flygfältsrondellen)

Klart att djuren skall ha klappar!

Fina julklappar - i fina förpackningar.

Det vill många djurägare ge sina husdjur.

Handeln ökar också i djurbutikerna den här tiden på året. För den givmildhet som man fylls av i juletid är inte alltid begränsad till andra människor.

Nej, julen är ett utmärkt tillfälle att tacka våra husdjur för den glädje de skänkt och skänker oss.

Den som har häst kan slå två flugor i en smäll och fira födelsedagen samtidigt. Hästens födelsedag firas i regel den 1 januari, oberoende av när på året hästen är född.

Möjligen förstår ditt husdjur inte hur det går med julen, Jesus och julklappar hänger ihop. Men här är en rad prylar som djuraffärerna av någon orsak säljer litet mera av när julafton närmar sig.

PATRIK DAHLBLOM
patrik.dahlblom@nyan.ax

Foto: JONAS EDSVIK
jonas.edsvik@nyan.ax

Pimp my hamsterbur. Djurägare vill ha sina klappar till husdjuren fint paketerade berättar Johanna Frid på Zoo Arken. När den här pråliga buren är färdigt inslagen lär mottagaren inte kunna gissa vad paketet innehåller.

Bling för Brunte. Kammen till vänster behövs för mannen när man skall sätta de här prydnaderna på plats. 8 euro på Mikis Häst & Fritid.

Lättsmält. Hundar har en förmåga att bita sönder leksaker på nolltid. Med en Nature Dog Toy behöver ägaren inte vara rädd för att hundens matsmältningssystem tar stryk 9,20 på Zoo Arken.

XXL för alla storlekar. En hel meter ben att tugga på blir mums för alla hundar. En energisk schäfer kan göra slut på det på ett par dagar, enligt expertisen. 32 euro på Zooligan.

För hamsterrace. När buren skall rengöras kan man stänga in hamstern i den här plastbollen, och sedan kan den rusa fram och tillbaka längs golvet bäst den vill. Men glöm inte att släppa ut hamstern igen! Burbollen kostar 11,80 på Zooligan.

För musjakten. Stör katten dig när du vill se på Karl-Bertil Jonssons julafton? Fäst en mus vid en batteridrivna boll så får kissen något annat att tänka på. 13,30 på Zoo Arken.

För märkesmedvetna hästar. När tillverkaren heter Eskadron är det okej att betala 36 euro för en tvåpack benlinda i fleece- och stretchmaterial. 36 euro på Mikis Häst & Fritid.

För den lata. Lägg dig tillrätta på sängen eller soffan, sätt i de tre batterierna, och välj mellan fem sköna lasermotiv som din katt kan jaga i timtals när du riktar lampan mot väggen. 5,80 på Zooligan.

LAGERFÖRSÄLJNING
Lördagar & Söndagar 10 - 15

JULERBJUDANDE!
-10% på allt!

Erbjudandet gäller produkter i lager från lagerförsäljningen t o m söndag 20 dec

www.instrumentbutiken.ax

VÄLKOMMEN ATT NJUTA AV VÅRT JULBORD
den 4, 5 och 6 december kl. 16-21

Lördag 5.12 - Dans på kvällen
Boka bord på 41170

För övriga julfester, tag kontakt så skickar vi gärna offert! • info@godbyhotell.ax

GODBY HOTELL
hotell • restaurang • café
Engelsgränd 2, tel 41170
www.godbyhotell.ax

J Städ & Allservice Ab
BUTIK I ÄMNÄS GAMLA HEMBAGERI
www.jstad.aland.fi

- **Städning** och uthyrning av städmaskiner
- **Fasad-/taktvätt** även uthyrning av hög tryckstvättar, 3 fas med värme & 2 fas/230v
- **Fastighetsskötsel**
- **Försäljning** av tvättmedel, hushållspapper, wc-papper mm

Niklas, tel 0400 529 551, Jocke, tel 040 964 9097

Utrustning för häst och ryttare

Presentkort på ridning

Julklappstips!

Ridbyxor

Butiken i ridhuset
Öppet i december
Måndag kl. 18-20
Lördag kl. 12-14
Enl. överenskommelse, ring

God jul och gott nytt år!

MIDGÅRD
Islandsstall

www.midgard.ax • midgard@aland.net • 04570947490

ÅLANDSKALENDERN 2010

Folkhälsans kalender i fickformat för år 2010 med kalendari-um, årsplan, hälsoråd och med tänkespråk för varje vecka.

För den som vill planera sin tid, och ha ordning och reda.

Motionskalender, information om Folkhälsan, flaggdagar, internationella helgdagar, fiskekalender och naturligtvis Stina Ericssons oslagbart humoristiska teckningar.

Folkhälsans pris: 10€

Kalendern finns på Folkhälsans lokalföreningar, Posten och hos bokhandlarna.

www.folkhalsan.fi

WIRRANS
THAI HOUSE / RESTAURANG & CAFÉ

JULBORD
Thailändskt och traditionellt

Julbordet står dukat från kl. 14.00

lördag 12/12, söndag 13/12
lördag 19/12, söndag 20/12

29€

Ring och boka bord!

• **Thai House/Restaurang & Café**
Godby tfn 41 996. Mån-tor 10.30-21, fre 10.30-22, lör 11-22, sön 11-21

För många är jultomten förknippad med Ålandsättlingen Haddon Sundbloms rödklädda CocaCola-gubbe. Men generationer i Norden har också präglats av Jenny Nyströms tomtar som bar gårdstomtens grå klädsel. Fortfarande säljs massor med julkort med Jenny Nyströms tomtar inför julen.

Julstoj. Tomte, barn och gran. Ett av Jenny Nyströms många julmotiv. Pressbild från Kalmar läns museum.

Jenny Nyström och bilden av julen

Men vem var då konstnären och illustratören Jenny Nyström?

Hon föddes i Kalmar i Sverige den 13 juni år 1854 och avled, över nittio år gammal, i Stockholm år 1946. Hennes far **Daniel Nyström** var folkskollärare, men också pianolärare och kantor i Kalmar slottskyrka. När Jenny var åtta år gammal flyttade familjen till Göteborg där pappan hade fått arbete som lärare.

Konststudier

Jenny Nyström visade tidigt att hon hade konstnärliga anlag och började år 1865 på en rit- och målarskola i Göteborg. Hon var en duktig elev och kom år 1873 till Akademien för de fria konsterna i Stockholm. Senare fick hon också ett stipendium som gav henne möjligheter att studera i Paris mellan åren 1882 och 1886.

Jenny Nyström var gift med **Daniel Stoopendal** som skulle ha blivit läkare, men insjuknade och kunde inte avsluta läkarstudierna. I stället blev han den som skötte Jennys affärer och hon den som försörjde familjen genom sitt konstnärskap.

Rydbergs tomten

Jenny Nyström tecknade och målade mycket för barnböcker, barntidningar, och olika kalendrar. Men hon gjorde också en hel del landskap i olja, akvarell och pastell och hon var en god porträttmålare. Men hon anses ha säkrat sin plats i den svenska konsthistorien genom att hon år 1874 lyckades göra tomten populär.

Jenny Nyström målade julen men också mycket annat. Pressbild från Kalmar läns museum.

Jenny Nyströms första tomte kom till i samband med illustrationen av Viktor Rydbergs berättelse "Lilla Viggs äfventyr på julafton". År 1881 fick hon sedan uppdraget att illustrera Rydbergs dikt "Tomten".

Om sina tomtars utstyrsel hade Jenny Nyström en mycket bestämd uppfattning. "Vår svenska tomte skall vara gråklädd", sade hon kort före sin bortgång i en intervju.

Utställning

På Kalmar läns museum, som genom arv är rättsinnehavare till Jenny Nyströms produktion och efterlämnade verk, finns en permanent utställning om Jenny Nyström och hennes konst och inför

jularna brukar museet också ordna julaktiviteter för barn där även Jenny Nyströms bilder av julen spelar en viktig roll.

Men man vill också påminna om att hon inte bara är tomtemålare. På museets hemsida skriver man bland annat:

"Vi känner henne som tomtens mamma. Hon kallas barnens konstnärinna. Men Jenny Nyström är så mycket mer. Framförallt är hon en välutbildad yrkeskvinna i en tid när man ansåg att kvinnans främsta uppgift var att sköta hem och familj. Jenny Nyström levde i och med sin tid men ville också ge barn och vuxna något av det fagra landet östan om sol och västan om måne."

Julstämning!

- Glas • Kuddar • Inredning •
- Smycken • Porslin • Lyktor • Textil • Lampor •
- Möbler • Doftljus • Choklad • Glögg • Sylt •
- Ekologiskt knäckebröd • Servetter • Silkestunikor •
- Silkesscarfs • Muumin • Åländska böcker •

MASSOR AV HANDPLOCKADE & HANDGJORDA KLAPPAR I EN HÄRLIG BLANDNING!

JUDYS
HANTVERK & INREDNING

Köpmansgatan 11. Tel +358 (0)1819 988 • www.visitaland.com/judys
ÖPPET: vardag 9-17, lördag 10-15
EFTER LUCIA: vardag 9-20, lördag 10-16, söndag 12-16

Stall Aftonsol
TELLHOLM, HAMMARLAND

JULENS HETASTE GÅVOTIPS!

ETT PRESENTKORT
på en aktiv upplevelse som ger energi.
Grupplektion, läger eller privatundervisning

TVÅ RIDHUS = fler ridlektioner!

På Stall Aftonsol kan du nu börja rida också dagtid både i grupp och privat. Ypperligt för dig som arbetar skift eller vecka/vecka. Vi har daglektioner både på förmiddagar och eftermiddagar. Om du arbetar vecka/vecka kan du hoppa mellan dagarna så att du rider mer under dina lediga veckor.
Ring eller maila oss, så berättar vi mera om vårt nya koncept.

Nu är det dags att anmäla sig till våra populära sommarläger & kurser.

UNGDOM
13-18.06 träningsläger i dressyr och/eller hoppning

BARN
19-24.06 dressyr/hopp **FULLT!**
27.06-02-07 dressyr/hopp

VUXNA
Kvällskurser kl 18.00 & 19.30
14-17.06 dressyr eller hopp
20-23.06 dressyr eller hopp
28.06-01.07 dressyr eller hopp

Info/anmälan
Ring eller maila oss, så hjälper vi dig, tel 33629, aftonsol@aland.net
www.aftonsol.ax

*** **KALMERS** ***
EN STJÄRNFULL JUL!

SATURNUS stjärnor
45 cm 9€
75 cm 11€
100 cm 15€

SATURNUS stjärna på fot 17€

GETINGE borstad stål eller brons 26€

UTESLINGOR från 14€
INNESLINGOR
20 st ljus 3,40€
50 st ljus 7,00€

TOMTE Tycho 37€

Öppet: 6/12 kl 12-16
Julöppet from 13/12

SITTKOFF TEL 28 832
MÅN-FRE 9-17, TOR 9-19, LÖR 10-14

JULKLAPPAR

för stora och små ...

**LYS UPP I MÖRKRET
med vackra facklor!**

Bordsfackla 12,90 Trädgårdsfackla från 29,90

Fågelbord 15€

Royal fågelbord från 82€
Stativ 26€

Arbetshandskar från **ejendals**

ABC-certifierad
Pulversläckare
2 kg 29,90€
6 kg 57€

Lafayette

Jaktradio Micro5 350€

Höljet är helt i metall, testad enligt MIL-Std 810F och IP68 – helt vattentät

Vapenskåp 199€

Bil- och traktorskydd

L 5,1 m, B 2,7 m H 2,3 m
279 €
L 7 m, B 4 m H 3,7 m
995 €

Lektar

GRENE

21€

63€

37€

Gator elbil 485€

Tramptraktorer demokörda **-10%**

AB LANTBRUK
ÅLAND

Barnen på Pålsböle dagis:

”Det bästa med julen är snö”

På Pålsböle dagis har man börjat syssla med julhemlisar. Lite tidigt är det att börja vänta på tomten ännu, men alla längtar efter snö. Varför man firar jul är det bara Jamie som vet.

Tomteliųorna och glitterbanden åker snabbt på när Nya Åland kommer till Pålsböle daghem i Finström för att tala om julen med en grupp barn på blå avdelningen.

–Bäst med julen är att det kommer snö då, säger **Viola Norrgård**.

–Jag tycker julklapparna är bäst. säger **Tim Jansson**.

Lukas Dimic önskar sig massor av lego.

Lisa Laaksonen sitter tyst och funderar, men räcker sedan upp handen.

–Jag tycker det är finast att klä granen.

Måns Rajalin berättar om den superstore snökojan han byggde ifjol.

–Jag önskar mig en Star Wars-hjälm och svärd och pistoler, säger **Johannes Renfors**.

Barnet i krubban

När vi frågar barnen om de vet varför vi firar jul blir det tyst i gruppen. De ruskar på huvudena och funderar lite. När Nyan plockar fram figurer från en julkrubba, verkar de inte alldeles obekanta, men ingen kan riktigt förklara vad det handlar om. Utom **Jamie Cosgrove** som hittills suttit ganska tyst.

–Det är Jesusbarnet, som dom pratar om i kyrkan.

Då vet Klara att mamman heter Maria.

Dagispersonalen berättar att de i advent skall läsa boken ”Marias lilla åsna” så de får höra hela historien ordentligt.

Pappa hittat gran

Jag frågar hur det brukar fira jul hemma .

–Vi brukar ha julgranar, säger Tim.

–Min pappa har redan hittat en gran åt oss, säger **Ian Mattsson** inte utan stolthet i rösten.

Viola åker med sin familj till mormor och morfar.

–Jag minns en tomte som kom till oss. Han hade tappat rösten och hade jätte, jättestora röda handskar. Han ville hälsa på mig och då blev jag himla rädd, berättar **Klara Karlsson**.

–Jag blev också så rädd för tomten en gång att jag sprang bort från vardagsrummet, medger Ian.

–Jag tycker om när vi får gäster, säger Lisa.

–Vi brukar fara till fammo först och sen till mina kusiner och dit brukar tomten komma, berättar Måns.

Tomtegröt

Vad tycker ni är godast av julmaten?

–Tomtegröt, ropar Tim.

–Julskinka, tycker Viola.

–Pepparkakor, säger Lisa.

Lukas och ett par andra gillar mat med star-

Kring krubban. Tim Jansson, Viola Norrgård och Klara Karlsson funderar på varför man firar jul. Foto: JONAS EDSVIK

Tomtenissarna Lisa Laaksonen och Axel Gripenberg ser fram emot julen.

Lukas Dimic och Måns Rajalin längtar efter snö.

ka kryddor. Ingen verkar gilla kålrotslåda.

–Men jag brukar nog äta morotslåda, säger Viola.

Sen kommer hela gruppen in på en ganska lång och invecklad diskussion om det här med att tappa tänder. Tim har sin första lösa tand och funderar att om han tappar den nu kanske tomten lägger ett extra paket under kudden. Viola har redan tappat många tänder och sen berättar alla hur många lösa tänder de har och har haft.

Önskelista

På Pålsböle dagis har man börjat med lite hemligt julpysel inför julen, endel av barnen vet också precis vad de önskar sig i julklapp.

–En city polis-station, vet Lukas genast utan att behöva tänka efter.

–Jag brukar skriva en tomtelista, säger Johannes.

Ian berättar att han brukar få det mesta på sin önskelista.

Barnen verkar inte ha funderat så mycket på det där med julklappar ännu, utan börjar istället tala om sådant de minns från andra jular.

–Det som är speciellt med julen är att tomten kommer varje år. Jag minns en gång när jag åkte pulka i en jättehög backe. Det var inte här

Julprat på dagis. Barnen på Pålsböle daghem har mycket att säga om julen. Bakre raden från vänster: Thimmy Karlsson, Lisa Laaksonen, Axel Gripenberg, Johannes Renfors, Ian Mattsson, Lukas Dimic och Måns Rajalin. Längst fram: Klara Karlsson, Tim Jansson, Viola Norrgård, Jamie Cosgrove och Henrik Perander.

hemma, berättar Viola.

–Jag minns en konstig grej på mitt gamla dagis. Där var det en i personalen som *klädde ut sig* till tomte och vi fick julklappar, fast jag minns inte vad jag fick, berättar Klara.

Tim berättar om en gång när han åkte en stor, rund pulka och krockade med sin pappa.

Alla gillar snö

Så glider samtalet över på snö. Alla tycks längta väldigt mycket efter att det skall komma snö och det verkar vara det allra roligaste med julen.

Axel gillar att åka pulka. Lisa tycker om att göra snölyktor och Viola vill göra snögubbar. Tim berättar om den supermegastora snöbollen de gjorde på dagis ifjol. Klara berättar om snöängeln som inte blev färdig ifjol för då var det dags att gå in.

Innan vi åker dansar barnen ringlekar. I dansens virvlar är det inte alltid så lätt att komma ihåg texterna till alla julsånger, men Prästens lilla kråka, den kan alla!

Text: KATARINA GÄDDNÄS
Foto: JONAS EDSVIK

Vems högtid är det - egentligen?

Tippe, tipp, tipp, tapp.

Eller Bing Crosbys White Christmas. Eller kanske Stilla natt, i en kyrkokörsversion.

Det barnliga, det glittrande kommersiella, det innerligt religiösa.

Julen är känslornas högtid. Vare sig man närmar sig julen som barn(slig), som konsument eller som troende är den starkt förknippad med trygghet, med kärlek, med familj och med njutning.

Det betyder att avigsidorna känns lika starkt. När man längtar efter trygghet är rädslan tjockare än någonsin på julen. Hatet blir kvävande, ensamheten bottenlös och äcklet överväldigande.

Att moralisera är i den moderna världen så ute som något kan bli. Man kan inte tydligare placera sig på den pinsamt övermogna sidan av staketet än genom att hävda att det finns rätt och fel, och att man ibland måste låta bli saker man vill, för att det är rätt.

Aldrig är det tydligare än på julen.

Den klichémässiga och därmed sanna sanningen är att julen är barnens högtid. Det är de tindrande ögonens och de rosiga kindernas förväntan som är det viktigaste. Därför är det fel, rakt upp och ner, att häva sig på fyllan på julaftonen, att lämna sina barn i sticket med sin längtan och sina förväntningar.

Under den stundande helgen kommer fler barn än man vill tänka på få sitta och kika

under lugg på sina lallande föräldrar som blir fånigare och mer skrämmande för varje snaps som går.

Våld, misshandel och välta julgranar, skrik, gräl och smällande dörrar är verklighet för Karin och Petter och Simon och Wilma. Vi som är vuxna, som ska ha ansvar för våra handlingar och förmågan att sätta andras bästa före vårt eget, kommer att göra våra barn illa.

Därför följande icke-kommersiella, moraliserande pekpinne.

Ge fan i att suppa dig full. Det kan du göra någon annan gång.

Svårare än så är det inte. Och alla som säger att det är det kan dokumentera hur de blir

tvungade att föra det första, andra, tredje och femtonde glaset till sina läppar.

God Jul.

NINA FELLMAN

Klappar för 70 000 euro

10 vinster varje dag fram till jul

I december firar vi tio år som spelbolag på nätet och det ska vi givetvis fira ordentligt. Vår kundklubb Club Paf har satt ihop en fantastisk julkalender, där du varje dag fram till julafton kan vinna 10 vinster.

Vinsterna består bland annat av; resor till USA, iPods, minidatorer, Nintendo Wii konsoler, pulsklockor, flatskärms tv:n, mobiltelefoner och mycket mer. På julafton går det största paketet av alla, 10 000 euro!

Vi på Paf önskar alla en God Jul!

Hos oss är du
välkommen om
du har fyllt 18 år.

paf.com

Hårda klappar

NOKIA
CONNECTING PEOPLE

Julpris:
145€

NOKIA
3720
classic

En extra tålig mobiltelefon

Nokia 3720 classic är en tålig och lättanvänd 2,5 G-mobil med 2-megapixelkamera, FM-stereoradio och förinstallerade Nokia Kartor.

Öppet: vardagar 8-16.30, lördagar stängt

Ålands Telefonandelslag
JOMALA, HANTVERKARGRÄND 1. TEL. 41 053

SIEMENS
Trådlös Gigaset A160

Belyst display. Telefonbok med upp till 40 poster. Nummerpresentation. Möjlighet att ansluta upp till 4 handenheter. 10 olika ringsignaler. Lista på senast slagna nummer med upp till 20 poster.

Julpris:
29€

ANNAS DESIGN

FOTOGRAF ANNA PURTSI
NY FOTOSTUDIO

SKRÄDDARSYDDA FOTOGRAFERINGAR
PRESENTKORT
PRIVATA FOTOLEKTIONER

www.annasdesign.ax

e-post: annasdesign@postit.ax

TEL: 040-7078020

ÅLANDSVÄGEN 17, MARIEHAMN

OBS! ÖPPET ENLIGT ÖVERENSKOMMELSE!

FÖR STORA OCH SMÅ

RÖD
Stor 129,95€
Mellan 109,95€
Liten 89,95€

MÖNSTRAD
Stor 72,95€
Liten 52,95€

DISNEY
Stor 109,95€
Liten 82,95€

MAGIQUE

JULÖPPETTIDER 5 - 24.12.2009
Vardagar 9-20, lördag 10-16,
söndag 12-16, julafton 9-12
Extra öppet söndag 6/12 kl 10-16

Rätt mode till rätt pris!

Torggatan 10 tfn. 17 730

ÖPPET: vardagar 10-18, torsdag 10-20, lördag 10-15

Julen är magisk

Fred Forsell

Julen är magisk. Det finns ingen annan förklaring. Hur skulle vi annars härda ut, år efter år (efter år, etc.) med samma mat, samma dryck, samma uttjatade julmusik och - framför allt - samma vansinniga familjer och märkliga släktingar, så tätt inpå oss under så lång tid?

Det är fascinerande. Skulle vi utsätta oss för samma sak någon annan tid under året, låt säga sisådär ett par veckor i mars eller april, då skulle vi börja ha ihjäl varandra. Och sen oss själva. På plågsamma och otäckt uppfinningsrika sätt, med hjälp av julklappar, skinkbestick och andra säsongsbetonade tortyrredskap. Jag är övertygad.

Men när det är jul är det jul, och då inte bara klarar vi av de där veckorna - vi njuter av dem. Trots att de är glittrigare och osmakligare och ibland nästan längre än en hel svensk melodifestivalssäsong.

Ja, vi njuter. Av köttbullarna, sillen och den där asiga snapsen som är så besk att hela ens ansikte vänds ut och in och en handfull tänder ruttnar bort. Vi njuter till och med av de överbefolkade uppesittarkvällarna där vi och släktingarna trängs och svettas i tjocka, bylsiga jultröjor tills varenda stjärt i rummet är varm, rosa och fuktig som nygriljerad skinka.

Det är förhållanden som vilken annan tid på året som helst skulle leda till krig, våld och nattliga stryningar med glansiga julklappssnören. Men under julen går ekvationen ihop. Eftersom julen är magisk.

Jag accepterar ingen annan förklaring.

För min del börjar magin redan kring första advent. Några toner av **Dean Martin** med äkta hollywoodska fejkbjällror i bakgrunden brukar vara startskottet. Sen är jag lycklig, lättrodd och lätt svettig. Jag går omkring med små, små tårar i ögonen hela december eftersom allt är så fint. Jag vill omfamna folk och skänka saker till välgörenhet. Jag vill ställa mig upp och sjunga på bussen och jag vill se dåliga Disneyfilmer där föräldralösa, allvarsamma barn med sotlunga återfår sin tro på tomten. Jo herregud, det vill jag.

Sen jag blev far till Alvin har det blivit om möjligt ännu värre. Eller förresten, bättre. Redan i november står vi tätt intill varandra på stormarknadens tomteavdelning och insuper jul. Jag kikar i smyg på Alvins stora ögon när han försöker ta in hela den juliga härligheten; prydnadstomtarna och julgranskulorna, glittret och plastgranarna. "Titta pappa", säger han upprymt. Det gör jag. Jag är som förtrollad av hans oförfalskade glädje. Jag skulle kunna stå där i timmar med hans lilla, varma, snart treåriga hand i min, medan mitt hjärta dansar Råven raskar.

Under hela julafton har jag sen ohyggligt nära till glädjetårar. Det bränner i ögonvrån när Benjamin syrsa sjunger på tv: n. Karl-Bertil ska vi inte ens tala om. Och när Alvin, efter veckor av spänd väntan tar tomten i hand och artigt och blygt presenterar sig, då exploderarexploderar varje röd blodkropp i mitt inre och min syn blir suddig.

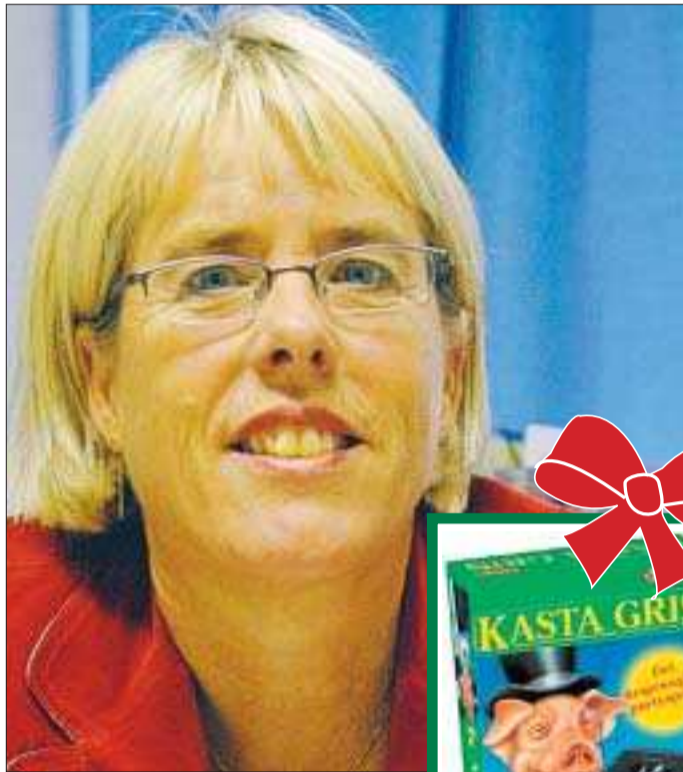
Det kan inte bli mer magiskt än så.

Eller kanske ändå: tidig juldagsmorgon, tassa upp före de andra, morgonrock på, barfota i köket, kaffe i en mugg, lätt snötäcke på gården och en nyöppnad Aladdin-ask på köksbordet. Julen i ett tvillingnötsskal. Magi.

Finns det några

Nöjesredaktionen har tagit en titt i jultomtens säck och vi hittade några spännande paket. Och hoppsanssaa, några

Klinikchef **Birgitta Hermans** vid ÅHS, språkrör för influensavaccineringen: **Sällskapsspelet Kasta gris.**

Finansminister **Mats Perämaa**(Lib): **En miniräknare**, för att slippa räkna på fingrarna.

Utbildningsminister **Britt Lundberg** (C): **En tom kalender** för en minister ständigt på språng.

Lantrådet **Viveka Eriksson** (LIB): **Monopol DVD** - Pamp på Paradisön.

Talman **Roger Nordlund** (C): **Sällskapsspelet Vem får sista ordet?** "Ibland flyter orden på i rasande tempo. Ibland blir du frustrerad över att hjärnan känns helt tom, men hela tiden sitter du med ett stort leende över hela ansiktet! Sista ordet är ett utmanande, mycket roligt spel, som du kommer att vinna. Eller hur?"

Näringsminister **Jan-Erik Mattsson** (C): **Ångraknappar(Ctrl+Z) för beslut som togs för snabbt.**

Informationschef **Björn Häggblom**, f d journalist:

Boken "Vi häruppe, ni därnere" av Günter Wallraff.

Snälla barn här?

paket råkade gå upp. Så nu kan Nöjesredaktionen avslöja vad några snälla barn ska få av tomten.

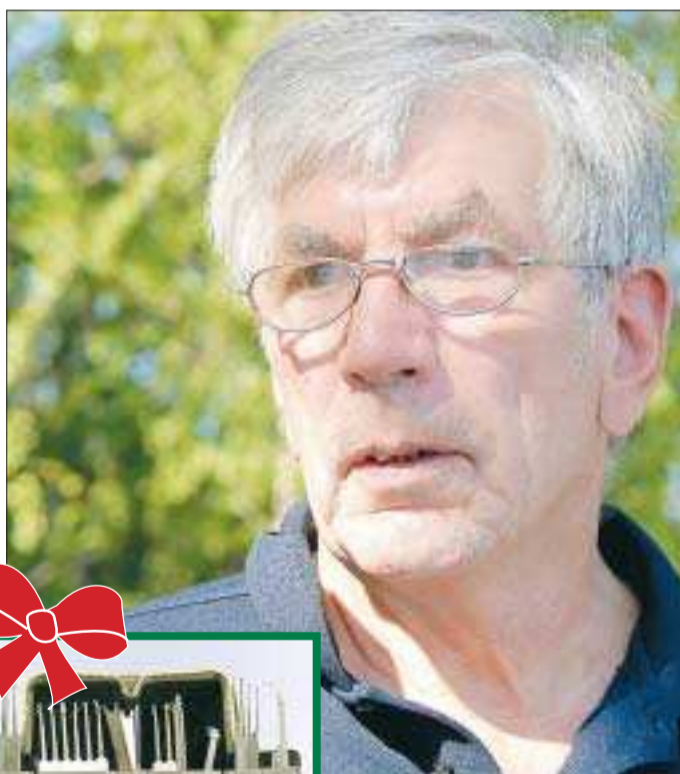
Lagtingsledamot
Anders Eriksson (ÅF):
En Misetunna för
plastsortering.

Åland Uniteds fd
tränare
Robert Dahlin:
Sällskapsspelet
Absolut över-
ens.

Förvaltningschef
Arne Selander:
Hänglås.

Trafikinspektör
Göran Holmberg.
Dyrkset i snyggt
läderfodral.

Trafikminister **Veronica Thörnroos (C):**
Tillstånd för Skarvjakt.

Landskapsläkare **Birger H Sandell:**
Ikeas kontorsserie "Ordning och reda"

Kansliminister **Roger Eriksson (LIB):**
Arbetsuppgifter.

Teaterprofilen **Robert Liewendahl:**
En brandvarnare.

Författaren och skrönikören **Leo Löthman:**
Några korn sanning.

Musikgruppen **Ulvens döttrar:**
Riktiga instrument.

En osund, oralt fix- erad högtid

Fred Forsell

Det uppenbara först: Vaddå fira jul? Du menar väl "äta" jul? För det är ju det det handlar om. Att äta. Man åker på Eriksgata mellan släktingars och bekantas hus och äter. Skit i umgänget, det viktigaste är att man under julhelgen hinner äta sig genom kostcirkeln - så som den såg ut på 1880-talet, då grisläppar och ister utgjorde varsin halvcirkel.

Julen är mat, mat och mat. Middag tre gånger om dagen. Gärna fyra. Givetvis några smårätter däremellan. Och mellan dem lite rester. Kanske man kilar in en handfull dadlar mellan resterna? Och sen lite salta nötter att fösa ner dadlarna med. Så att man inte kommer ner i normal vilopuls i onödan. Eller normalt blodtryck. Det ska helst skvalpa lite blodfärgat ur öronen i mellandagarna. Då har man lyckats.

Så här kan det låta hemma hos en vanlig, åländsk familj under en vanlig julhelg:

- Börje, jag är rädd... jag tror julmaten är slut.
- Gud hjälpe oss, kvinna!
- Vad ska vi äta nu då? Fil och müsli?
- Är du galen, kärring? Nej, vi får ta oss en kula för pannan. Jag hämtar bössan.
- Nej... VÄNTA! Jag tror... ja, vi har lite gåspaté från förrföra julen i frysen!
- Halleluja! Fram med snapsen! Nu jävlar ska det tändas juleljus!

Julen är en osund, oralt fixerad högtid. Bonuspoäng till den som får i sig mest utan att kräkas i munnen redan under Tjuren Ferdinand. Ännu fler poäng till den som får ett gallstensanfall eller spräcker kroppspulsådern på toaletten under ett tappert försök att bajsas ut 4,5 kilo får i kål på juldagsnatten. Julen är äcklig. Vi är äckliga på julen. Julen gör oss äckliga.

Och då har jag bara nämnt maten.

Sen har vi ju alla de andra vidrigheterna. Julklapparna, förstås, som vi ger till varandra för att a) få bekräftelse, och b) få dyrare grejer i utbyte. "Givandets glädje", haha. Eller ho-ho-ho, kanske?

Fast det allra vidrigaste med julen är nog Karl-Bertil. Inte själva filmen, utan det vidriga sätt vi låtsas bli berörda av den - om vi ens är nyktra nog att lyckas hitta rätt kanal i rätt tid. "Se, vilken fin gest", sluddrar vi till våra barn. "Så där ska man göra på julen. Gud signe **Tage Danielsson**, ganska synd att han dog." (Och vi uttalar Danielsson på det där åländska sättet, med ett dubbel-n, Dann-jel-sån, eftersom vi inte vet bättre.)

Men trots att vi säger att vi älskar Tage Dann-jelsån ska ingen tro att vi har anammat hans fina budskap. Nej, o nej. Våra julklappar är våra julklappar, vår mat är vår mat och de där sjaviga och äckliga tiggarna man har börjat se överallt, de förstör ju julstämningen genom att se fattiga ut, fattar de inte att de solkar ner stadsbilden? VÅR stadsbild! Jag la ju för fan två euro i en sån där bössa förra veckan, blir de i Amnesty aldrig mätta eller?

Julen är årets vidrigaste tid. Det är då vi uppför oss som allra värst medan vi förtjänar det som allra minst.

Och just det, en sak till: fuck you **Dean Martin**, ditt lallande äggtoddyfylllo. Ditt plastiga Hollywoodvibrato drar ett löjets skimmer över hela vintern varje förbannade år. Som om julen inte vore tillräckligt konstgjord redan.

God jul, visst. Men nästa år gör vi något annat, okej?

Välkomnande blommor på trappan

En välkomnade blomuppsättning på trappan eller i uterummet glädjer under årets mörkaste tid. Nya Åland bad tre blomhandlare att göra var sitt vinterarrangemang. Har man tid och gröna fingrar kan man också sno ihop ett själv.

Blomsterhandlaren **Eva Karlsson** på City Blommor har märkt en ökad efterfrågan på blomarrangemang för utomhusbruk också för den mörkaste tiden på året.

–Säsongen för uteblommor har förlängts väldigt mycket. Under den här mörka, gråa tiden på året är det trevligt att möta något på trappan när man kommer hem. Det finns också allt fler inglasade balkonger och kalla uterum där man kan ha en sån här uppsättning.

Alla växter hon använt går att återanvända och plantera ut senare.

–Jag tänkte att det här arrangemanget, som jag kallar Trollskog, skall kännas lite intressant till exempel på ett bord på verandan eller trappan. Hyacinterna är vackra i knopp tycker jag. En sån här plantering har väldigt lång livslängd. Kulorna har jag satt med för att få lite glim mellan växterna. Det glimmar fint om man har levande ljus i närhe-

ten.

Planteringen behöver vattnas under mildväder och det är bra om den kan stå lite skyddat under tak.

–Så är det bra att komma ihåg att julrosen är en dödligt giftig växt. Det är det inte alla som vet.

Inte rädd att blanda

Mikaela Weckman på Godby blommor visar en plantering i en plåthink.

–Den här tiden på året är urvalet på uteväxter förstås begränsat. Men jag tycker inte man skall vara rädd att blanda olika sorter. Den här planteringen håller hela vintern. Man kan tänka på att hålla den ganska låg och så kan man ställa ljuslyktan i själva planteringen i stället för bredvid.

–När man planterar i en plåthink är det bra om man isolerar insidan av hinken med till exempel bubbelplast, annars fryser rötterna.

Hon visar också en krans av mossa och murgröna som bundits på en oasis-stomme.

Lång hållbarhet. Eva Karlsson gör ett blomarrangemang för trappan eller balkongen. Planteringen har lång hållbarhet och alla växter kan senare i vår planteras om i trädgården.

Rosorna är av plast, men ser förvånansvärt äkta ut.

–Vi brukar binda kransar på stommar av tidningspapper med ståltråd runt. Det fungerar väldigt bra och hjälper till att hålla fukten.

Mikaela tipsar om att man också kan lägga kransen vägrätt till exempel på trappan och ställa en ljuslykta inuti.

Elektrisk belysning

Mulle Eriksson på Rosenblads visar en maffig plante-

ring. Den har glaskulor med elektrisk belysning.

–Många kommer ju hem så sent på dagarna att planteringen inte syns i mörkret. Idag finns det ett stort utbud på olika sorters utebelysningar i varierande storlekar och prisklasser, de är också väldigt energisnåla.

–När vi gjorde den här planteringen använde vi sten, ormhassel och klot för att få variation. Vi har samma plantering i mindre arrangemang och

även utan belysningskloten. Vi upplever inte att efterfrågan på färdiga planteringar är så stor den här tiden på året. Många vill göra dem själv och eftersom man behöver frosttåliga krukor blir priset lite högre. Men en sån här uppsättning har väldigt lång hållbarhet.

Text: **KATARINA GÄDDNÄS**
katarina.gaddnas@nyan.ax
tfn 528 465

Foto: **ERKKI SANTAMALA**

Trollskog. I planteringen ingår: julros, hyacinter, hebe, bronsstarr, mossa, ormhassel och ett par glaskulor. Pris 100 euro. Cityblommor.

Vinterljus. I planteringen finns: murgröna, skimmia, silvertråd, hebe mix, ljung och en ljuslykta. Pris: 65 euro. Godby blommor.

Pyssla i advent:

Bjud fåglarna på julbord

Djuren skall också bjudas på något extra gott till jul. Den traditionen sitter djupt rotad i folkkulturen. Varför inte satsa lite pysseltid på att göra ett extra lyxigt fågelbord i juletid?

Har man ingen häst som man kan ge en extra skopa havre till jul, så kanske man istället kan bjuda småfåglarna på ett kungligt julbord. Belöningen får man i form av en gratis julshow i trädgården.

Gör så här

Nyans fågeljulbord är tillverkat av en gammal ljuskrona i trä, som kasserades på grund av brandfarligheten. Liknande finns säkert i många

hem eller att köpa billigt på loppis. Det går annars relativt lätt för den händige att snickra ihop en enkel grundstomme.

Genom ljushållarna skruvade vi in långa skruvar underifrån. På dessa skruvar går det lätt att trycka ner äpplen eller annan frukt. Krokar att hänga talgbollar på skruvade vi in under ljushållarna. Lite röda band som dekoration förhöjer julfaktorn.

Trakteringen

Gällande trakteringen på fågelbordet har naturvårdsintendent **Jörgen Eriksson** ett bra tips.

–Jag brukar föreslå tre f: fett, frukt och frön. Om man vill locka fler sorters fåglar till fågelbordet kan man tänka på att variera fröstorleken. Till exempel siskor vill ha mindre frön.

På Nyans lyxiga fågeljulbord finns det något för alla. Talgbollar eller talgkor-

var är enkla att använda och finns att köpa i så gott som varje livsmedelsbutik, men vill man göra egen fågelmat är det inte svårt. Man smälter kokosfett i en kastrull, sätter i fågelfröblandning och häller sedan smeten i till exempel pepparkaksformar, gärna ända upp till kanten.

Det är bra att låta blandningen svalna och stelna lite först, annars rinner de smälta fett ut formarna.

Det är enklast att ha bakplåtspapper under formarna så man slipper kladdiga plåtar. Plåten kan man ställa ut att svalna på trappan eller balkongen. Innan man lösgör fågelfrökakorna ur formarna är det bäst att göra hål för ett upphängningssnöre. Det brukar gå bra att använda en grov stoppnål och rött yllegrån.

Voilà! Så är det bara att hänga ut härligheten. Fåglarna är inte storbjudna av sig. De skulle säkert nöja sig

Fågelgodis. Fett, frukt och frö finns på Nya Ålands fågeljulbord. Foto: KATARINA GÄDDNÄS

med mindre, men julfågelbordet är en prydnad i sig i trädgården.

KATARINA GÄDDNÄS
katarina.gaddnas@nyan.ax
tfn 528 465

Lyktkrans. Krans av mossa och murgröna med plastblommor. Pris: 38 euro. Ljuslykta: 35 euro. Godby blommor.

Välkommen. Skimmia, vaktelbär, murgröna, buxbom, benved, ormhassel, dekorationsten, -skylt och träklot innehåller planteringen från Rosenblads. Pris: 88,70 och för belysningskloten 49,90.

Vad är ditt finaste julminne?

Michelle Grönlund, Mariehamn
–När jag var med min släkt och firade jul.

Janna Hellsten, Mariehamn
–När min kusin kom och hälsade på på julen.

Milio Schauman, Mariehamn
–När jag firade jul hos min farmor.

Leo Orre, Mariehamn
–När jag firade jul med min syster och min brorsa.

Joar Henriksson, Mariehamn
–När jag var och firade jul hos mina kusiner.

Leo Löthman, Lumparland

–Otvivelaktigt förra julen då jag for efter julgran med segelbåt. Jag seglade hem med granen surrad på fördäck. Det var otroligt vackert, men tragiskt om man tänker på vad som håller på och händer med vårt klimat...

HORSEWARE
IRELAND

Ridutrustning
Travutrustning

Back on Track

PRAKTISKA OCH NYTTIGA TING FÖR ALLA!

Halare, fodrad
Thermounderställ, helkroppss
Rid- och körhjälm
Polotröjor
Praktiska jackor för vuxna och barn
Reflexer av olika slag

MUCKBOOTS stövlar i naturgummi
som håller fötterna varma
och torra även i minusgrader,
finns även i barnstorlekar

Mikis Häst & Fritid

Skarpansvägen 29
Mariehamn 22100

Tel: 018-12890
Mail: mikis@aland.net

Tips!
Ge ett
presentkort
i julklapp

Du som gillar fotboll!

BARCLAYS
PREMIER LEAGUE

Foto: Scanpix

Champions League, Spanska Ligan och Premier League kan du se
via din MCA anslutning om du bokar Canal+ och/eller Viasat från
26,95 per månad! Vi sänder även fotboll i HD via Canal+.

Kvalitetsunderhållning till bästa pris

CANAL+

VIASAT

MCA

MARIEHAMNS CENTRALANTENN
Doktorsvillan Badhusparken, info@mca.ax, tel. 17 122

www.mca.ax

EXPERT på julklappar

PHILIPS 32PFL5404H 32" LCD-TV

- HD-ready 1366x768
- Pixel Plus HD
- Kontrast 30 000:1
- USB-ingång
- DVB-T/C MPEG 4 (HD)
- 3xHDMI

599€

SONY KDL-40V5610 40" LCD-TV

- Full HD 1920x1080
- Kontrast 60 000:1
- DLNA Ethenet
- USB 2.0 ingång
- DVB-T/C MPEG 4 (HD)
- 4xHDMI

999€

GRUNDIG COSMOPOLIT 7 WEB

- Radio med internetradio
- Välj bland över 10 000 stationer
- Ljudströmning från en dator via LAN eller WLAN. UPnP-klient. Lätt att installera
- Uppspelning av mp3-filer från en dator eller en USB-enhet
- Alarm- och timerfunktion

199€

**PANASONIC SA-PM38
Micro-HiFi-system**

- 2x20 watt
- iPod Direct Dock
- USB-ingång
- Bas-/diskantkontroll
- Basreflexhögtalare

189€

74€

GRUNDIG CCD 5600

- Klockradio med inbyggd CD-spelare
- Stöd för mp3-filer
- 2 väckningstider
- "Snooze"- och "sleep"-funktioner

65€

SONY DVP-SR100 DVD-spelare

- Uppspelning av JPEG, mp3
- DivX-uppspelning

**expert
WELANDER**

Nu tändas tusen juleljus...

Nyan testar stearinljus

Stearinljus finns i en mängd olika fabrikat och utföranden. Nyan testade fyra olika sorters stearinljus för att se om de skiljer sig i pris och kvalitet. Havi kronljus var mest prisvärd, men skillnaderna var små.

Det händer oss alla ibland att man köpt hem ljus som visar sig vara rena katastrofen, de ryker, sotar och rinner. Trots att de alla ser tämligen likadana ut är det stor skillnad. Nyan beslöt sig därför för att göra ett stearinljusstest.

Men i slutet av november visade det sig att Mattssons i Godby, Kantarellen och Sparhallen inte hade särdeles stort utbud på vita stearinljus. Sortimentet och priset var i stort sett det samma. Vi inhandlade fyra sorter och resultatet är följande.

Ljustestning. Fyra olika ljus testades i Nyans stearinljusstest. Resultatet visade förvånansvärt liten skillnad. Finnmaris antikljus längst till vänster var dyrast, följande: Pirkka kronljus billigast. Havis antikljus är längre och smalare än Havis kronljus, pris och brinntid är väldigt lika.

Foto: ERKKI SANTAMALA

Efter fyra timmar. Av de fyra sorterna som testades var det endast det billigaste: Pirkkas kronljus som hade en liten tendens att rinna. Alla ljus brann långsamt och fint.

Svårtänt. Havis kronljus var ovanligt svårt att tända. Två hela tändstickor gick åt innan vecken började brinna. Ändå blev ljuset en testfavorit.

Pirkka kronljus

Pris: ca 26 cent styck
Utseende: 23/200 mm, mycket vit färg
Material: parafin och stearin
Brinntid: Enligt förpackningen 10 timmar, efter 4 timmar verkar de brinna lika snabbt som Havis ljus det vill säga en total brinntid på 6-7 timmar.
Omdöme: Billigast med hyfsad kvalitet. Rinner aningen och känns lite plastiga.

Havi, antikljus,

Pris: ca 31 cent styck
Utseende: 21/250 mm, gulaktig antikljus-nyans
Material: 100% stearin
Brinntid: Enligt förpackningen 6-7 timmar
Omdöme: Inte mycket dyrare än Pirkka, men brinner perfekt med ren och klar låga, utan att rinna.

Havi, kronljus

Pris: ca 33 cent styck
Utseende: 23/200 mm, gulaktig nyans, räfflor i nedersta ändan som gör att de sitter stadigt i ljusstaken.
Material: 100% stearin
Brinntid: Enligt förpackningen 6-7 timmar
Omdöme: Står stadigt, brinner jämt och fint, utan att rinna. Trots att ljuset var ovanligt svårt att tända, så är det **en klar favorit**.

Finnmari, antikljus

Pris: ca 87 cent styck
Utseende: 23x30 mm, gråvit nyans
Material: Förpackningen saknar uppgifter
Brinntid: Förpackningar saknar uppgifter. Efter fyra timmars brinntid i test är dock detta ljus längre än de andra, alltså torde den totala brinntiden vara längre.
Omdöme: Stiliga långa ljus, med något längre brinntid än de andra, men **omotiverat dyra**. Bara fyra ljus per helpast förpackning.

Årets bästa julklappar

Köper du dygnet runt i Arkipelags reception!

- ★ Juldagssupé och -entrébiljetter
- ★ Nyårssupékort
- ★ Supékort och danspass till Lions dansgala
- ★ Biljetter till Röster för Östersjön
- ★ Presentkort till Alandica kultur och kongress
- ★ Arkipelags värdecheckar och presentkort

Välkommen!

ARKIPELAG

Strandgatan 35, AX-22100 Mariehamn
 Tel +358 18 24020 info@hotellarkipelag.ax
 www.hotellarkipelag.com

Välkommen till
GÅRDSBUTIKEN PÅ LANDET

Passa på att fynda julklappar....

-30-40-50% REA på utvalda varor

Stor God Jul-kudde, 50x50 cm 28,30

Vägg-ljus-stake 21,70

Röda värme-ljusglas, 3/set 20,30

VITT VITRINSKÅP 300,-

LÖRDAGSÖPPET 12-16 mån-tor 18-20

Trendig design blandat med lantlig charm

Butik Hemtrevligt

Emkarbyvägen 786 (vägen mellan Gölby-H:land) Tel 38 798, 38 55

Smakfull Jul!

från
Museibutiken
 Ålands museum och Ålands konstmuseum

Julmusik nästan varje decemberkväll

Den som är sugen på julmusik har mer än tjugo shower och konserter att välja mellan runt om på Åland under december.

slutet av november var åtminstone följande julkonserter och julshower aviserade. Endast evenemang med direkt julbetoning har tagits med:

- ✪ **Onsdagen den 2 december:** **Carola** ger två julshower i Alandica.
- ✪ **Fredagen den 4 december:** Julkonsert med Intermezzokören i Finströms kyrka.
- ✪ **Lördagen den 5 december:** Julshower "Änglajus" med bland andra **Cyndee Peters** i Jomala kyrka.
- ✪ **Söndagen den 6 december:** Julkonsert med Cantilenakören i Föglö

kyrka.

✪ **Tisdagen den 8 december:** Julkonsert med sångföreningen Triolen i Lemlands kyrka.

✪ **Onsdagen den 9 december:** **Petronella Westers** julshow "Med stjärneglans och tomteblöss" i Alandica. Julkonsert med Cantilenakören i Geta kyrka.

✪ **Tisdagen den 10 december:** Julkonsert med sångföreningen Triolen i Lemlands kyrka. "Med stjärneglans och tomteblöss" i Alandica.

✪ **Onsdagen den 11 december:** Julkonsert med **Thérèse Karlsson, Karl Rombo** och **Mathias Kjellgren** i Vårdö kyrka. Intermezzokörens julkonsert i S:t Görans kyrka i Mariehamn. "Med stjärneglans och tomteblöss" i Alandica.

✪ **Torsdagen den 12 december:** "Med stjärneglans och tomteblöss" i Alandica.

✪ **Fredagen den 18 december:** "Med stjärneglans och tomteblöss" i Alandica.

Jultoner. Mariehamnskvartetten hör till de körer som ger julkonsert i år. Bilden från konserten i Jomala kyrka 2007. Arkivfoto: FREDRIK TÖRNROOS

✪ **Lördagen den 19 december:** Två julkonserter med Mariehamnskvartetten i Jomala kyrka. **Hans Martins** och Tommys julshow i Brändö kyrka. "Med stjärneglans och tomteblöss" i Alandica.

✪ **Söndagen den 20 december:** "Julstämning", konsert med **Minna-Lisa Mattsson** och **Camilla Heidenberg** i Alandica. Julkonsert med kören Flera röster i Finströms kyrka. Hans Martins och Tommys julshow i Jomala kyrka.

✪ **Söndagen den 27 december:** "Julstämning" med Minna-Lisa Mattsson och Camilla Heidenberg i Alandica. Julkonsert med Thérèse Karlsson, Karl Rombo och Mathias Kjellgren i Jomala kyrka.

Till detta kommer sedan den julmusik som församlingarna, musikinstitutet och andra arrangörer kan bjuda på.

JAN KRONHOLM
jan.kronholm@nyan.ax

Vilken är din favoritjulsång?

–Det måste vara introt till Kalle Ankas jul.

Alfred Andersson, Mariehamn

–Staffan var en stal-ledräng.

Jonathan Pettersson, Mariehamn

–Jag tycker om alla julsånger men mina favoriter är: Gläns över sjö och strand, Stilla natt, Adams julsång.

Gunilla Lindroos-Friman, Mariehamn

–Last Christmas, för att den är vacker. Men alla traditionella sånger är också bra.

Hasse Bergman, Geta

–Stilla natt, helt klart.

Sune Abrahamsson, Finström

–Det växlar lite från år till år, ifjol var det psalmen Giv mig ej glans, ej guld, ej prakt. Jag tror den står sig också i år.

Isela Valve, Jomala

Ålandsmör är ett riktigt äkta smör utan tillsatsämnen. Vi kärnar vårt smör på traditionellt, hantverksmässigt sätt. Långsamt, med mycket känsla, blir grädden till gott smör med stor smak. Ålandsmöret är perfekt för matlagning och bakning!

Knapriga pepparkakor

- 250 gr Ålandsmör
- 3 dl socker
- 1 ägg
- 2,5 dl mörk sirap
- 1,5 dl grädde
- 13 dl vetemjöl
- 1 msk mald ingefära
- 1 msk mald kanel
- 1/2 msk malda nejlikor
- 1 msk bikarbonat

Rör det rumstempererade smöret med sockret, gärna med elvisp, så att det blir smidigt. Tillsätt ägg, sirap och grädde och rör ihop till en smet. Häll mjölet i en annan skål och blanda ner kryddorna samt bikarbonat. Rör om så att det blandas ordentligt. Häll ner mjölblandningen i smör- och sockersmeten. Arbeta samman så fort som möjligt. Linda in den mjuka degen i plastfolie och låt den vila i kylskåpet till nästa dag. Sätt ugnen på 200°. Ta ut en bit i taget av degen från kylskåpet och forma den till en rund tillplattad kaka. Kavla ut den tunt på lätt mjölat bakbord. Ta med mått ut kakor och lägg dem på lätt smord plåt. Grädda i ugnen i 4-5 min. Passa noga.

Pepparkaksdegen skall vila kallt, åtminstone över natten. Vill man ha mindre sköra pepparkakor som skall dekoreras med kristyr kan man kavla ut degen lite tjockare. Sänk i så fall ugnsvärmen något och grädda kakorna lite längre. Det är viktigt att kakorna läggs på kall plåt. Satsen räcker till ca. 200 st.

Lycka till!

JULDATOR FRÅN MEGADATA!

ACER EX5630EZ 15,4" skärm och Windows 7 Premium

Julpris! 525:-

Ny modell med Windows 7!

ACER Revo mini pc ASR3610 N330/2/320/GF9400/W7HP

NYHET!

Julpris! 425:- ex skärm

Många andra modeller och tillbehör! Även många rekonstruktionerade beg. bärbara datorer med garanti i lager.

T.ex HP DV 9094 med 17" skärm och dubbla hårddiskar, samt Win XP

Teckna 2 års mobilt bredband hos oss och du får surfa för halva priset t.o.m. september 2010!

Styrmansg. 4. Tfn 13 289 • Öppet: vard. 10-17 • www.megaweb.ax

- fråksinn • örgontt • lisjnar • tärkrogar • birckor
- moredna syckmen • tyvgäskor • tnensekdar
- simde
- vnatar
- mnubålst gals
- pnanlppaar
- mujka slajar
- hnadudkar
- hdnsöptta lujs
- fårksinnsotssor
- ylelömssor
- skocor
- hlasudkar • kdudar • simde • löapre • kraimk
- tnentmulare • hadngorjda tåvlar • moaihrpäldar
- sliversyckmen • lusjtaksar • slatsåklar • kyrddat slat

Öppet: vard 10-17, lörd 10-14
Julöppet fr.o.m. 12.12 vard 10-19, lörd 10-15, sönd 12-15

SALT

KONSTHANTVERK

Sjökvarteret, 22100 Mariehamn. Tel 21505 • www.salt.ax

Digitaland

*Egna julkort snabbt och lätt!
Vi har många fina mallar!*

Bilder från
0.09 €

www.digitaland.fi

Träna, träffas och trivs

PRESENTKORTSTIPS

- Medlemskort 20 €
- Personlig Träning 48 € per h
- Grundgenomgång i gymmet 20 €
- Valfri summa för eget val

ERBJUDANDE:

- Månadskort 43 € per månad,
- Studerande och pensionärer 37 € per månad
- Sjömän 35 € per månad
- Värdecheck 35 € på köpet!
- Alla kort har 12 månaders bindningstid!

Julkapp till de första 30 presentkortskunderna som handlar över 40 €.

The Fakirmat

marknadens enda fakirmatta med tillhörande ergonomisk kudde

Paketpris
64,-

(norm.pris 69,-)

Solariekorts-
erbjudande:

10 ggr solkort
59,90

(norm.pris 75,-)

SUPER SALE

på Better Bodies kläder i vår shop.

30-70%

Erbjudandena gäller t o m 24/12-09

Hitta din nya livsstil på Avancia, vi har träning som gör att Du mår bra och har roligt!

avancia
TRÄNA, TRÄFFAS & TRIVS

Tel. 15 215, Neptunigatan 1 • www.avancia.nu

iittala
Essence

4-pack vitt

39€
(58,40)

4-pack rött

44€
(63,60)

Så långt lagret räcker.

GLAS
PORSLIN
HEMTEXTIL
HUSGERÅD

Sittkoff, tel 16 266

JULÖPPET

Vardagar	9.30-17.30
Vard 10.12-23.12	9.30-20.00
Lör 5.12, 12.12, 19.12	10.00-16.00
Sön 6.12, 13.12, 20.12	12.00-16.00
Julafton	9.30-12.00

TeleButiken

Mariehamns Telefon Ab

Välkommen till julens mobilvaruhus!

Sony Ericsson S312

99€

695€

Sony Ericsson Satio

Sony Ericsson C903

299€

Sony Ericsson W205

79€

Sony Ericsson Yari

310€

Sony Ericsson Aino

515€

Doro 410

179€

NOKIA

CONNECTING PEOPLE

Nokia 2630

59€

Nokia 2720

90€

doro

Doro PhoneEasy 338

139€

TeleButiken

Mariehamns Telefon Ab

Mac mini

Pris från
640€

MacBook 13" white

Pris från
1020€

iPod Nano

Pris från

179€

MacBook Pro 13" alu

Pris från
1250€

Laptop-väska

85€

iPhone 32GB

Ej operatörslåst

1250€

iGo everywhere laddare

Ingår vid köp av iPhone

45€

Macally mGrip hållare

25€

Skal till iPhone

12,90€

Skal till iPhone

15€

Hemmatipset julspecial

Prata och skapa er en egen jul

Fråga: Snälla Tina hur får jag till en fin jul utan att ruina oss och stressa sönder mig själv? Jag vill så gärna att alla skall vara nöjda, skriver en mamma som skall fira sin första jul i nyfamilj.

En lugn jul? Genom att samtala, kompromissa och prioritera kan man öveleva julens alla krav och måsten, säger Nyans hemmatipsare Tina Dahlblom-Landell. Fotot arrangerat. Foto och montage: ERKKI SANTAMALA

Fakta/Tinas tips på "fuskmät"

- Jullådorna kan köpas färdiga, blandas lite grädde i och läggas i egen ugnform. Prisvärt!
- Gravad lax och senapssås är enkelt att lägga upp och serveras.
- Köp sillen färdig eller köp sillfileer och hacka rödlök över.
- Laga köttbullar och stek dem i ugn på 225 grader i 15 minuter. Frys in och stek vackert bruna när de ska värmas på julafton.
- Liten skinka steks samma dag om man vill ha den varm annars steks eller kokas den dagen innan och griljeras på julafton - om man vill. Färdiga julskinkor finns att köpa men doften går inte att få då. Griljeringen kan strykas på dagen innan så är det bara att griljera och servera på julafton.
- Rullsylta och aladåber finns att köpa. Rullsylta finns både som rå och färdigt tillredd.
- Sillsallad och rosoll finns också att köpa och är inte mödan värt att tvätta, ansa, koka, hacka och blanda själv.
- Julgodis och pepparkakor brukar vi göra själva. Gör enkelt godis som barnen kan vara med och göra eller köp på lillajulmarknaderna.

gorna av tidskrifterna Amelia, Drömhjem och Lantliv. De är alla fullproppade med tips om hur man skall göra för att få den där absolut perfekta julen som så många drömmer om. Tidskrifterna innehåller också tips på hur man ska ta det lugnt i jul, julmat, julklappar, resor och hur man löser familjeproblematik. Speciellt Amelia jul innehåller bra läsning och många läsvärda tips i år. Rekommenderas!

Förr började man förbereda julen i god tid och alla familjemedlemmar hade sina uppgifter, alldeles automatiskt. Grannar, släkt och vänner hjälptes åt. Någonstans har vi i generna en drömbild om hur det skall vara på julafton: Alla skall vara glada och ingen skall stressa.

Verkligheten ser ofta ut på ett helt annat sätt. Jag tycker och vill att alla skall vara glada, men också att alla ska kunna få skapa en egen jul, i sin familj, just så som man själv vill.

Egen jul

Idag är det många olika familjekonstellationer och på något underligt sätt ska man försöka få det att gå ihop med egna barn och andras ungar. Exet skall kanske vara med och svärmor har helt klara åsikter om hur det skall vara - för så har det alltid varit. Punkt.

Jag hörde i veckan en kommentar här hemma som löd - "Jag tycker inte om högtider

för det är så svårt att välja var man skall vara" Kommentaren är fullt berättigad. Det är inte lätt för skilsmässobarn att vara till lags och det kan vara mera ängestladat under ytan än vi vuxna nånsin förstår.

Därför är det ännu mera viktigt att skapa en egen jul som tar hänsyn till främst barnen. Så julafton blir så stressfri som möjligt, i alla bemärkelser, både fysiskt och psykiskt.

Ny familj - nya traditioner

En ny familj innebär nya jultraditioner. Det är ni som bestämmer och ingen annan. Vi har alla traditioner hemifrån. Det är jätteviktigt att prata med varandra om hur man vill ha det och om vad som är viktigt för just mej. Försök bevara det där viktiga och kompromissa fram en lugn julafton. Om den ena alltid har gått i julkyrka och den andra aldrig så kan den ena fortsätta med det utan att tvinga den andra med sig. Samma sak med Kalle Anka. Gör inget problem av Kalle.

Den andra kan säkert göra något annat under tiden. När man skall skapa egen jul och "våra traditioner" måste man ge avkall på endel saker som man "alltid har gjort och vara öppen för nya förslag.

Skriv lista på mat på det ni tycker om och inte det som, enligt andra "ska vara". Bestäm er om ni ska laga själva eller köpa färdigt.

Ska julgranen ha färgade

ljus eller vita? Röda bollar eller alla färger. Rosa plastgran eller en riktig grön? Julklappar åt alla eller bara de närmaste. Ska vi fara omkring som skällade råttor och säga god jul åt alla nära eller nära eller ska vi vara hemma? Med risk för att någon äldre anhörig blir sur...

Ni bestämmer - det är er jul.

Julklappar

Kan man laga själv, köpa billigt eller dyrt. Ska det vara tomte eller inte? Ska tomten komma på julafton och så är det med det eller är det okej att tomten hittade lite paket ännu i januari? Hos oss kom det, när de stora barnen var små, julklappar ännu i januari ett tag tills jag meddelade att - tomten hos oss kommer på julafton och har man inte hunnit till dess så får det vara. Ungarna blev helt förbryllade av tomten som bara var vrigg och glömsk.

Julklappar blir dyrt och tar på ekonomin i en familj som annars inte heller har pengar över. Det är hur dumt som helst att köpa en massa fint på kreditkort i december och surt betala det i januari och februari. Bestäm er för vilka som skall få julklappar och kom överens med vuxna personer om hur ni gör. En av svägerskorna meddelade för länge sedan när de just köpt hus att - vi köper inga julklappar så köp inte åt oss heller. De satte pengarna

på huset och sina gudbarn. Klokt!

Man kan också bestämma just så att gudbarn och/eller barn får julklappar och de vuxna får vara utan. Har man egna barn så tycker jag att man självklart satsar på dem. Har man barn i olika åldrar, tonåringar och småbarn, så är det tonåringarna som kostar mest om det ska bli något vettigt. Tonåringar kan man prata med och de tycker oftast att det är bättre med ett eller två paket än tio små. Tipsa släktingar om de sparar pengar till något speciellt. Som hjälp på vägen.

Däremot är det många paket som gäller för små barn. Kolla upp med andra föräldrar, om ni är många barn på julafton så att inte ett barn får massor och ett annat bara några få. Det där går att reglera så att alla barn kan vara glada och ingen behöver vara lessen på tomten.

Maten och pyntet

Julmaten är hos oss väldigt viktig för oss vuxna. Vi äter efter Kalle Anka och sen kommer tomten. Vi lagar en del själva men köper också färdigt. Vi har ingenting på julbordet som vi inte vill ha. Vi äter julgröt till lunch och så brukar vi dela på oss beroende på var stora barnen bestämt att de skall fira jul. Mycket mat kan lagas eller införskaffas långt före jul. Jullådorna brukar jag göra själv med det har förekommit jular då vi köpt. (Se tips-

rutan här intill)

Julpynt är dyrt före jul. Man kan göra själv om man hör till den pyssliga sorten. Barn tycker om att pyssla. Kottar, enris, gran och tall är gratis och ljus hittar man billigt i storhandeln. Mossa är fint. Klipp bort de våta rötterna före så börjar det inte lukta unket. Nöj er med en lite mindre pyntad jul första året och köp pyntet efter jul då det reas bort i januari.

Skaffa en ordentlig julgransfot, den skall vara med länge. Stora julpynt kan man fundera över och bestämma tillsammans, sådant som skall hänga med länge.

Lyktor finns billigt och julkarvar kanske grannen har.

Viktigast av allt är hur som helst att alla kan få en någonlunda fridfull jul och att man kan vara sams. Många har dåliga barndomsminnen med fylla och bedrävelse vilket kan ställa till en massa tråkigheter. I er nya familj med er nya egna jul så är det bara ni som bestämmer. Det är ni som bestämmer vem som skall komma och om det skall serveras alkohol eller inte. Man måste inte bjuda in far- och morföräldrar som dricker för mycket. Det är helt legalt att be folk uppfo-ra sig eller ställa ultimatum. Välkommen - men nykter. Speciellt om det finns barn med i bilden.

Ha en skön jul och kom ihåg att det är ni själva som bestämmer.

Tina

Vad önskar du dej i julklapp?

-Ponny-dockor och hästar. ★★

Simone D'cruz, Mariehamn

-En lego-borg och massa lego. ★

Kevin Åkergård, Mariehamn

-En god fortsättning på året och ett bättre år för min son som bor kvar i Sverige. ★

Tilly Söderberg, Mariehamn

- Jag vill ha pengar så jag kan resa till ett varmt land. ★

Mathilda Emretsson, Mariehamn

- Kläder, en system-kamera och pengar. ★

Nishti Sharifi, Mariehamn

- Jag har allt vad en människa behöver materiellt. Jag önskar istället att inga barn någonstans i världen ska behöva svälta eller vara sjuka. Det är min önske-julklapp. ★★

Peter Lindbäck, Saltvik

Bra julklappar...

Tuffa t-shirts till din hund

Vi har fyllt butiken med flera nyheter till din hamster!

Special: 99€

KOMPLETT AKVARIEPAKET
med pump, termostat och belysning, 54 liter

HUND COACHEN 33,-
Från TV4+:'s program Hundcoachen med Fredrik Steen

KANINHOPPING 28,50
Flera bra tips för att lära din kanin hoppa

Alla Hill's HUNDFODER-SÄCKAR 15 kg 59€
(tidigare 79,90, 76,90, 74,90)
Bonuskupong på köpet!
Gäller vid nästa köp fram till 31.12.2009

Aktivitetsspel till din hund
Ett roligt och aktiverande spel för din hund. Göm godis under de ihåliga vita plastklossarna.

Nina Ottosson
Finns i många modeller

Flera olika modeller av Nya kattklösar

Polisbälten
Finns för juniorer, dam och herr

JULBORDET
står dukat för din hund med en massa smakens på!

TIPS!
Bästa julklappen är ett presentkort!

... hittar du hos oss!

ZOO ligan

ÖPPET: vard 9.30-17.00
lörd 10.00-14.30
Julöppet:
14-24/12 vard. 9.30-20.00
Lörd 19/12 10-16
Sönd 20/12 12-16
Julafton 10-12
Torggatan 10 tfn 14 024
e-mail: zooligan@aland.net

En brand uppstår alltid oväntat ...

Kom ihåg!
Lämna aldrig ljusen obevakade.
Kontrollera batterierna i din brandvarnare.

MARIEHAMNS RÄDDNINGSVERK

Julkalendern 2009

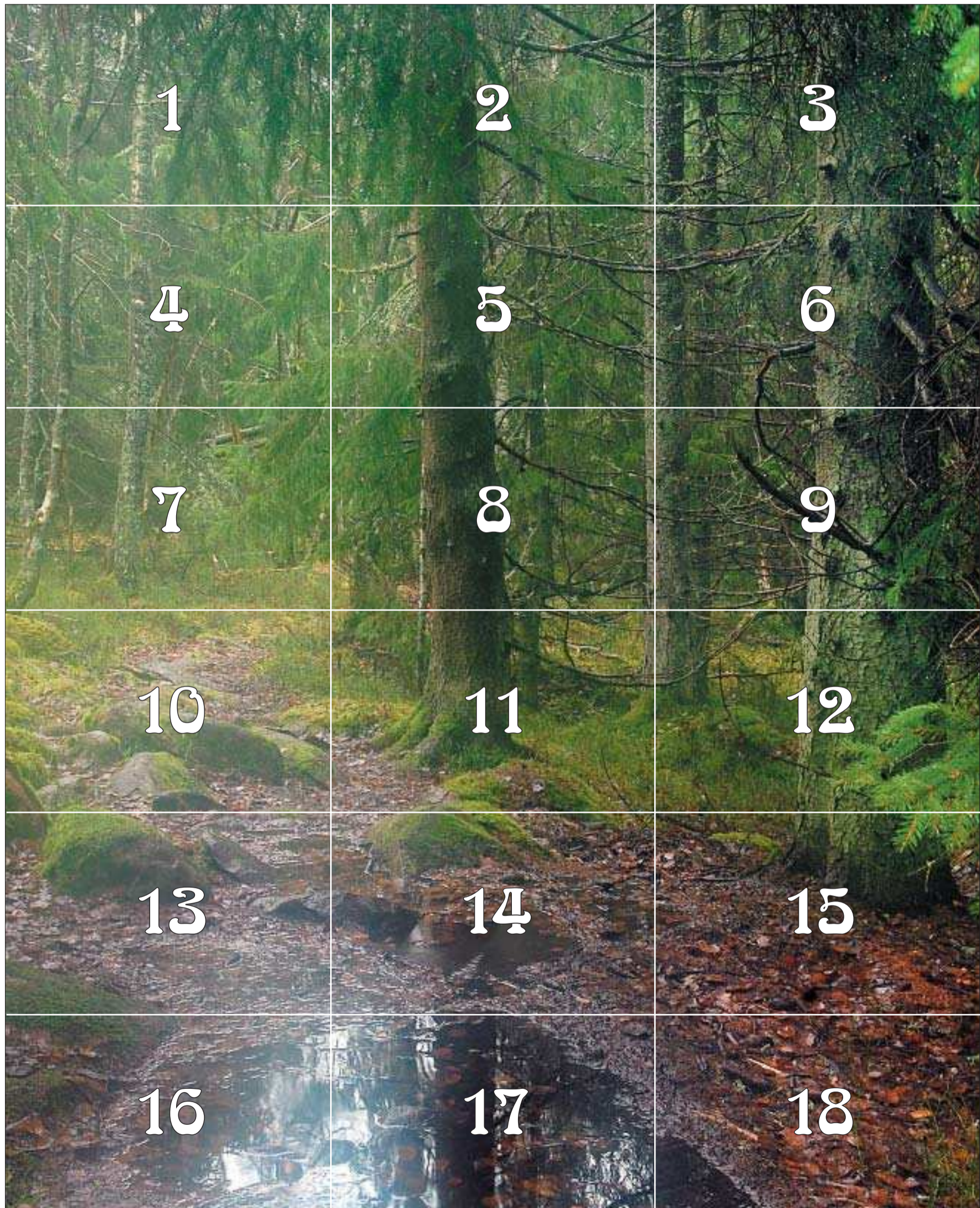
Nu är det dags igen för Nya Ålands julkalender! Genom att svara rätt på frågorna och klistra bilder på julkalendern kan du vinna fina priser.

Nya Ålands julkalender i år är ett naturfoto av **Erkki Santamala**. Skogsbilden fylls till jul med illustrerade figurer. Från och med på måndag publicerar vi en kalenderfråga varje dag på tidningens insändarsida. Bredvid frågan finns en ruta med en bild. Svaret på frågorna i vår julkalender är en siffra. Bilden skall klippas ut och klistras på den ruta som har samma siffra som svaret på frågan.

Om frågan är "Hur många var de vise männen?", och man vet att svaret är 3, klistrar man bilden som finns bredvid frågan, på ruta nummer 3 på kalendern. Onsdagen den 23 december, då den sista rutan och frågan presenteras har du fyllt alla rutorna i julkalendern. Alla som klistrat rätt och skickar in sin kalender till Nyan senast fredagen den 8 januari deltar i utlottningen av ett presentkort värt 75 euro på hantverksbutiken SALT.

Tre bokpris lottas också ut. Så sök fram en limtub till på måndag! Varför inte utöka hjärtrusten och tävla tillsammans i familjen eller på arbetsplatsen? Nu börjar nedräkningen till jul!

KATARINA GÄDDNÄS
katarina.gaddnas@nyan.ax

Sektion 2/2

Åländsk JUL

NYA ÅLANDS TEMATIDNING FREDAG 27 NOVEMBER 2009

**Rösta fram bästa
julsången** sid 46

**Ellas recept
på julens
drycker**
sid 30

**Prästen somnade
vid julbordet** sid 14

Nya Åland

WWW.BYGGVARUHUSET.AX

JULKLAPPSTIPS

Leksaks-traktor
Valtra

33€

Leksaks-motorsåg
Husqvarna

22€

Husqvarna
440
norm.pris 500€

399€

Husqvarna
skyddskit
norm.pris 170€

149€

Mora filékniv

14,60€

Fiskenät Ahti
0,20x45x1,5x30m

24€

Flythalare
Sea-fox, 2-delar

139€

Powerboots
norm.pris 89€

79€

Lbrador
underställ 730P
norm.pris 22€

19,90€

Hörselskydd
med radio/mp3 kabel
norm.pris 86€

69€

Fristads
pilotjacka PP-442

79€

**BÅT & FRITIDS
VARUHUSET**

TRÄDGÅRD • LANTBRUK • FRITID
SKOGBRUK • BÅT • KLÄDER & SKOR

TFN 28 011, BUTIKEN 28 170, TRÄDGÅRD 28
162, BYGGLAGRET 28 174 ÖPPET: VARD. 7-18,
TORSD. 7-20, Bygglagret 7-18, LÖRD. 9-15

TORS DAGAR ÖPPET TILL KL. 20 .00 VÄLKOMNA!

Föglöboken

Beställ nu – spara 50 euro!

Lagom till jul utkommer boken »Familjer och gårdar i Föglö – från stormaktstid till nutid». I den får vi följa utvecklingen i Föglö från äldsta tid till våra dagar och lära känna människorna som bott i kommunen sedan 1600-talet. Drygt 2.300 familjer redovisas på cirka 1.500 sidor i två digra band. Dessutom berättas byarnas och gårdarnas historia, vi får exempelvis veta hur länge hemmanen har ärvts inom samma släkt.

Boken är en guldgruva för släkt- och lokalhistoriskt intresserade – en perfekt julklapp till alla Föglöbor och Föglöättlingar som med boken bjuds på en spännande resa i den egna historien. Snabbt och enkelt kan släkten vara spårad tillbaka till 1600-talet!

Javisst, jag beställer Föglöboken!

Jag vill köpa ex. av boken *Familjer och gårdar i Föglö – från stormaktstid till nutid* (ca 1.500 sidor) för specialpriset 220 € (ordinarie pris: 270 €). Detta erbjudande gäller för beställningar gjorda senast 8 dec. 2009. Om boken (böckerna) sänds per post tillkommer postens avgifter samt kostnader för emballage.

Namn:

Adress:

Postadress:

Telefon:

Alla som beställer Föglöboken senast 8 dec. 2009 har också möjlighet att köpa tidigare böcker i serien Ålands släktregister till förmånspris. Markera nedan vilken eller vilka böcker som önskas:

- Lumparland 45€ (ord.pris 60€) Vårdö 75€ (ord.pris 92€)
 Sund 220€ (ord.pris 270€) Lemland 220€ (ord.pris 270€)
 Saltvik 220€ (ord.pris 270€)

Mottagaren
betalar
portot

SkogsjöMedia

Svarsförsändelse
Avtal 22100/280

22103 Marichamn

Läs mer på: www.bokhandeln.ax

Koncentrera dig!

Har du dina bank- och försäkringsaffärer utspridda? Samla allt i samma låda. Det lönar sig!

Som OP-bonuskund får du bonus på både lån, besparingar och betalningar med OP-Visa. Ju mer ärenden du har desto mer bonus får du. Det finns ingen övre gräns. Välkommen.

www.andelsbanken.ax
tel. 6330*

Andelsbanken
FÖR ÅLAND

När julmaten får ta tid

-både när man tillreder och äter

Vi blir överösta med råd och tips om hur man snabbt och enkelt lagar julmaten, men finns det fortfarande många som vill ta tid på sig och göra allt från grunden. Inga-Lis Thörnroos i Brändö Lappo prutar inte på något när julmaten ska tillredas.

Lagar mycket och länge. Ännu finns det många som inte vill pruta på matlagningen inför jul. Inga-Lis Thörnroos tycker att matlagning är roligt och dukar varje år fram ett dignande julbord med hemlagad mat. Foto: JONAS EDSVIK

När julbordet vid Österlids i Brändö Lappo dukas upp finns det inte mycket mer för mig att önska. Fjärran är snabbköttbullar och köpta lådor. För oss som bara behöver sätta oss till dukat bord är detta paradiset. När vi väl börjat äta är den enda konversationen till en början: Kan du skicka...? Oj, har du smakat på...?

Men jag häpnar över att det ännu finns människor som i dessa snabbmatstider lagar långsam julmat.

Varför ställer du till med så mycket mat varje år, Inga-Lis Thörnroos?

–Delvis för att jag tycker att det är roligt. Och delvis för att i min barndoms- och ungdomstid var den enda julmaten risgrönsgröt och julgädda. Men jag har aldrig upplevt att det skulle vara något märkvärdigt med det jag gör.

Största intresset

Matlagning är Inga-Lis största intresse och hon kompenserar det påvra julbordet i barndomen med att bjuda slakten på julmat i överflöd.

–Jag började för 25-30 år sedan. Mellanpojken var skolpojke och åt mycket redan då. Han fick lägga sig på golvet för han blev så mätt.

Men rätterna har blivit fler undan för undan vartefter Inga-Lis hittat nya recept och provat sig fram. Några rätter har fått stryka på foten.

Standardmenyn är julsinka, morotslåda, kålrotslåda och po-

tatislåda, en par sorters olika inlagda sillar, köttbullar, rullsylta och rödbetssallad med strömming. Till rödbetssalladen finns hårdkokta ägg och skarpsås. Skarpsåsen är vispad grädde med ättika och socker.

–Lutfisken har jag skippat de senaste åren för ingen orkar äta den. Någon gång hade jag också leverlåda, men det blev för mycket.

Sedan serveras ris a la Malta med saftsås och slutligen kaffe med jultårter och pepparkakor.

Tycker om allt

Varken är din personliga favorit?

–Jamen när jag tycker om allt! Men skinkan kan bli fantastisk om man lyckas, och så sillen.

Inga-Lis lagar allt från grunden.

–Fast sillen den är fångad i Nordsjön, skrattar hon.

Hon har ännu inte provat på de snabbtips som finns om att till exempel köpa en potatislåda och blanda i grädde och grädda på nytt i ugnen.

–Men det kanske blir så än.

Vissa av recepten hon använder är upp till 40 år gamla.

–Det fanns bara en tidning på den tiden och de hade en julbilaga med recept från Östergårds i Jomala Björnsby. De är gamla och beprövade som jag har gjort lite egna kommentarer till.

Har du gjort något riktigt misslyckat?

–Jag kommer inte ihåg. Man ser på recepten med lite husmorsblick så ser man vad som är realiserbart. Många gånger har jag varit tvungen att begränsa på grund av bristande tillgång på ingredienser. Då måste man vara påhittig.

Jultårterna däremot bakas numera på köpt smördeg efter några försök att baka egen.

–Ja, där kan man tala om misslyckat.

Julgäddan från barndomen har inte blivit en standardrätt på Inga-Lis julbord.

–Jag har provat men aldrig tyckt att det är gott. Det fanns inte heller att få alla år så lutfisken fick ersätta den. Julgäddan

Förväntan. När julbordet dukas upp hos Inga-Lis Thörnroos kan inte gästerna vänta tills det är färdig dukat. Och efter att man blivit bjuden till bords finns det inga fotografier mer för då är det äta som gäller. Bilden är från julen 2008. Från vänster och medurs sitter Josephine Thörnroos, Olivia, Nina och Melker Smeds, Marcus Thörnroos, Josef Smeds (skymd) samt Julia, Stefan och Inga-Lis Thörnroos. Foto: PRIVAT

kan man äta på någon annan dag än julafton.

Inga-Lis har inga planer på att sluta servera familjen julbord, så länge de orkar äta och hon orkar laga.

–När jag inte orkar mer beställer jag städerska och står själv vid spisen. Det är det sista jag slutar med.

Inga-Lis vill ha matgäster runt bordet på julafton. När hennes föräldrar och svärföräldrar levde var de ofta gäster, nu är det sönerna med familjer som bänkar sig runt bordet under julhelgen.

–Det blir runt tio gäster på julafton, beroende på var alla är just då. Men jag har så mycket mat att det räcker till flera bjudningar och ändå blir över.

Förberedelserna börjar med pepparkaksbak till första advent. Det brukar bli fyra satser pepparkakor innan jul. Lussekatterna bakas till lucia och sedan börjar planeringen av julmatstillredningen. Drömmen för den matlagningsintresserade.

NINA SMEDS
nina.smeds@nyan.ax
tfn 528 406

Vad vill du inte ha i julklapp?

Sophie Johansson,
Kumlinge

–Yllesockor, för det är så tråkigt.

Louise Dahl, Jomala

–Snuskiga tantparfymmer vill jag absolut inte ha.

Sandra Karlsson

–Inga krukväxter.

Moje Dolke,
Mariehamn

–Inget nyttigt, som till exempel städgrejer.

Kjell Frisk, Hammarland

–Det var svårt. Jag vill knappt ha något alls. I min ålder har man allt. Ingen slips vill jag ha, jag har redan så många.

Att uppfinna (h)julen på nytt

Det är nya tider nu, konstaterade maken igår, när yngsta dottern band fast honom vid spisen med sitt luciaskäp.

Vi skrattade gott och insåg genast att ett nytt åländskt ordstäv är fött. Annars är det inte just ordet nytt, man förknippar med julen. Hela grejen med seder och traditioner går ut på att upprepa saker. Att man känner igen sig, att år av minnen lägger sig i travar på varandra och oberoende av tro och övertygelse, så får vi i alla fall en känsla av mönster, mening och sammanhang i våra liv.

Advent betyder ankomst. Vi väntar i advent. Jag tycker det är sorgligt att vi är så dåliga på att ta tillvara adventstidens budskap och möjlighet till självreflektion och stillhet. Det är liksom pang på julen direkt, tjolahopp, tjolaje!

Advent kallas inom kyrkan för lilla fastan (stora fastan är den långa före påsk).

I vår tid när det faktiskt på allvar börjar talas om en ny livsstil, den självvalda, frivilliga enkelheten så är advent möjlighet till en god början.

Vad kan vi avstå från i förmån för miljön, den fattiga delen av jordens befolkning, men också för att vi själva lättare skall få syn på vad som egentligen är viktigt i våra liv? Är det den nya utebelysningen, ännu en porslinsängel, mera skräpleksaker på modet?

Jag har de senaste åren ägnat mig åt ett stillsamt juluppror. Jag har spelat schack med sonen istället för att städa, baka, köpa presenter eller vad det nu är man borde stressa på med de här dagarna i december. Pynta älskar jag att göra och det har gjort. Men jag göra bara sånt som är roligt.

Jag är inne på tredje säsongens dvd-box av teveserien Sopranos. Här om kvällen var det passande nog ett julavsnitt. Maffiabossen Tony får ett av sina generande panikanfall när han vaknar upp och läser att göra-listan på sitt nattduksbord, förutom julklappar var det visst nåt om pengatvätt och eliminering av en besvärande maffiosokollega. Shrinken hans, doktor Melfi, säger: I used to say stressmess instead of christmas...

Om det är Gud i gestalt av ett nyfött, värmlöst barn vi firar, då kanske det är mer passande att ta det lugnt och värdigt och njuta ögonblicket istället för att röra och stöka till det, stressa upp oss värre än vanligt. Man får göra sina val - Christmas or stressmess - jag har gjort mitt.

Fast okej, de enda gångerna jag verkligen

storstädat vårt hem har varit när jag varit gravid och babystädat i nionde månaden... lite skall jag nog städa innan julafton i år också, fast Jesus baby'n har säkerligen ett superdupper immunförsvaret i form av andlig rustning. Ja och farmor har som sagt lärt mig: bättre ett hem med lite skit i hörnen än ett rent helvete.

KATARINA GÄDDNÄS

De håller på traditionerna

Ett bra tips mot julstress är att laga julmaten tillsammans, från grunden, i stället för att hasta omkring i butiker och köpa färdigt. Hos familjen Antman är det tradition att stoppa korv inför varje jul.

–Vi är säkert de enda under 60 år som lagar julkorv, säger Lina Antman.

Lina Antmans familj har alltid hållit hårt på traditionerna. Samma julskiva spelas alltid när man klär granen, Bachs juloratorium snurrar när man öppnar klapparna och morfar och mormor har stått för den goda julkorven som är favoriten på julbordet.

–Det är sådant där som hänger med och sedan kommer man till ett stadium när ingen vill byta ut dem, säger Lina Antman.

För hennes fru, **Maria Antman**, har det varit precis tvärtom.

–Jag kommer inte från en familj där man vårdar traditionerna så det var lite av en chock när jag firade första julen med Lina, säger Maria Antman.

Sedan Linas morfar gick bort har hon börjat stoppa korv själv och korvmakandet har blivit en tradition även för Maria.

–Jag har väl inte riktigt något val, men jag ser att jag har gått miste om något i mitt liv, det är fint att göra saker tillsammans, säger Maria.

Korv efter smak

Antmans tycker att det är ganska obegripligt att folk köper färdig korv. Lagar man sin egen vet man vad man har i den, man slipper tillsatserna och kan krydda efter egen smak. De gör inte bara julkorv, utan också annan korv, som till exempel chorizo, året runt.

–Det är faktiskt inte svårare än att göra köttbullar, det tar mindre tid i anspråk och är dessutom roligare, säger Lina.

Maria och Lina tycker att det är bra att traditionerna hålls vid liv så att inte recepten och tekniken glöms bort.

För den som tycker att det är för tidskrävande att stoppa korv och laga lådor och pastejer har Antmans svar på tal.

–Det är roligare och mer avslapp-

Provsamak. Einar Antman är sugen på korven som hans mammas Lina och Maria Antman hjälps åt att stoppa.

nat att faktiskt göra något tillsammans i stället för att stressa runt och köpa färdigt.

TANJA LÖNNQVIST
tanja.lonnqvist@nyan.ax
tfn 528 463

Foto: STEFAN ÖHBERG
stefan.ohberg@nyan.ax
tfn 528 407

Så här lagar du "Moffas julkorv"

1

2

3

4

5

2 kg nötkött
1 kg svinspäck eller
3 kg köttfärs
1 kg kokt, kall potatis
3 lökar
1 ½ dl potatismjöl
ca 3 msk salt
2 msk nymald vitpeppar
1 msk nymald kryddpeppar
½-¾ l ljummet vatten
12 m fjälster
bomullssnöre
vatten + salt

6

1. Mal kött, potatis och lök genom köttkvarn. Snåla inte med fett, för då blir korven torr och tråkig.

2. Blanda ihop potatismjöl, vatten, salt och peppar och knåda in i köttfärsen. Ar-

beta ordentligt.

3. Stek ett prov och smaka ev. av med mera salt.

4. Skölj fjälstren ordentligt i kallt vatten, pressa ur överflödigt vatten.

5. Stoppa korvsmeten löst i skinnen och knyt lagom långa längder. Har man inte någon korvstoppsmaskin går det bra för hand med hjälp av en tratt eller liknande. Picka små hål i korvarna.

6. Sjud sakta i saltat vatten utan lock i ca 30-45 minuter. Serveras kall, skuren i skivor. TIPS! Den råa korven kan läggas i saltlake eller frysas om man inte tänker äta genast.

Vad är godast på julbordet?

Laura Johansson,
Mariehamn

–Gravad fisk och kokt potatis, färsk sikrom.

Elisabeth von Wetter-Rosenthal,
Mariehamn

–Jag skulle säga sill och kålrotslåda.

Benjamin Sonck,
Mariehamn

–Mammas köttbullar och hennes bröd som hon bakar själv, helt klart.

Kevin Eriksson,
Mariehamn

–Framför allt den traditionella julskinkan, men det är också delikat med lådor.

Jörgen Dahlvik,
Föglö

–Skinkan, lutfisk och sillsallad.

Nils-Erik Eklund,
Mariehamn

–Det är gemenskapen med familjen som är det godaste och finaste med julbordet. Då kommer barn och barnbarn hem och vi får vara alla tillsammans.

VACKRA MATTOR
TILL JUL...

65x110 cm, pris från 45€

matt.huset

Ålandsv 32 ffn 15 770 Öppet vard 10 - 17, lörd 11 - 14

WWW.RUTMFL.SE

Rut m.fl.

Jeans fr.
49,95

Väst fr.
25,95

Klänningar fr.
39,95

MER PÅ KOMMANDE FRÅN VÅRA NYA MÄRKEN.

Madison

TORGGATAN 11 · TELEFON/FAX 14 448 · WWW.ALANDIAFASHION.WORDPRESS.COM
 ÖPPET: 10-17.30 · TO 10-19 · LÖ 10-15

ASUS
 bärbara datorer
 • 15,6" skärm
 Från
599

ACER
 Aspire One
 (inkl. mobilt bredbands-
 abonnemang 24 mån)
 • 10,1" skärm
 • 3G-modem
 • Windows 7
2690
 /mån

Brother skrivare
 DCP-165C
7900

Nätpinne
 inklusive
 abonnemang
 (full hastighet)
1290

Kampanjen
 fortsätter till
 10.01.2010

Samsung
 External DVD writer
7800

Designade
 högtalare
3900

sonera
MI
 DATA

Ålandsvägen 32 - Mariehamn
 Tel (018) 620 200

Ella väljer julens drycker

Läskande mumma och värmande vin

Brasan knastrar i spisen och katten stryker sig kring benen. På Kvarnbo gästhem bjuder vinkännaren Ella Grüssner Cromwell-Morgan på dryckestips inför julen.

– En dryck som jag alltid brukar se till att ha hemma vid juletid är portvin antingen en Late Bottled Vintage Port eller en Ruby. Dom passar båda så bra till kraftiga ostar, nötter, torkad frukt och choklad.

Ella medger att det är svårt, egentligen omöjligt, att hitta nåt riktigt bra vin som passar till allt på det varierade juldorset.

– Det går att hitta ett vin som är okej. Då skulle jag välja ett mildt, fruktigt, lite lättdruckat vin, men det är inget maten får några skjutsar av.

Istället väljer hon själv helst ett gott julöl som passar till det mesta och plockar sedan istället fram några favoritkombinationer av mat och vin.

– Det blir ju lite fler glas på bordet, men det tycker jag det är värt.

Julens dofter

Det är alldeles tyst och stilla i Kvarnbo. Brasan i den stora kakelugnen knastrar. Den stora grå katten är kelen och stryker sig runt våra ben. Det doftar förföriskt av jul från det som Ella dukat fram. En adventsidyll kan man tycka, men som lärare vid Hotell- och restaurangskolan har Ella mycket att göra så här inför terminsslutet.

– Det är stressigt. Jag har försökt att trappa ner på annan verksamhet, som gästhemmets juldorset. Det är också så när man jobbar på en restaurangskola och omges av julmat och juldofter många veckor före jul att man faktiskt är ganska nöjd sen när julen väl kommer.

Vartannat år firar Ella jul tillsammans med sina systrar och deras familjer, vartannat år firar hon med makens släkt.

– I år firar jag utan mina systrar och vi har tänkt äta kräftor och ostfondue...

Medeltida dryck

På bordet immar ett glöggglas med en hög sked.

Brasmys. Ella Grüssner Cromwell-Morgan bjuder på mumma och hypocras.

Foto: JONAS EDSVIK

Passar till salt och sött. Ella brukar ha portvin hemma till jul. Passar både till kraftiga ostar och choklad.

Det doftar himmelskt.

– Det är hypocras, ett varmt kryddvin med medeltida anor.

Ellas intresse för medeltiden har hängt med ett tag, främst via musiken.

– När maken och jag gifte oss hade vi medeltidstema och då plöjde jag igenom mängder recept på medeltida mat och dryck.

Den medeltida traditionen att krydda vin berodde delvis på att man hade svårt att lagra vin och surnat vin blev drickbart med god kryddning.

– Men det motiverades också rent medicinskt. Kryddor ansågs och anses också idag ha läkande egenskaper. Hypocras har fått sitt namn från läkekonstens fader Hippokrates. Drycken har liknande kryddning som glöggen, men är inte lika söt.

Kryddorna som ingår är välkända från julkaket: ingefära, kardemumma, muskot, peppar och nejlika.

– Jag anger inga mängder i receptet. Man tar mest av det man tycker om och minst av det man inte gillar, man kan också lämna bort

någon krydda. Någon form av peppar vill jag i alla fall alltid ha med, så det fräser till lite.

Läskande mumma

Mumma är en annan juldryck med gamla anor.

– Ursprungligen användes ordet mumma i Skandinavien om tyskt, mörkt öl. Det finns belegg på det från 1500-talet. Sedan omvandlades det med åren till en juldryck som varje stolt familjefader hade sitt eget hemliga recept på.

Mumma kan lagas på många olika sätt. Det finns recept med äppeljuice, sockerdricka, champagne, kryddor och många olika ölsorter.

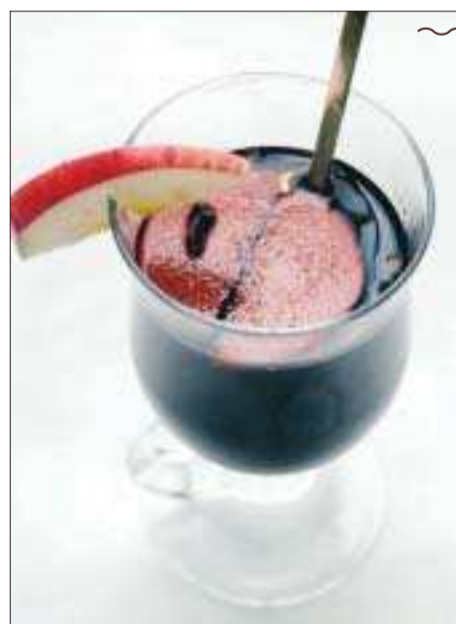
– Det är en variant på shandy. Jag brukar dricka det som sällskapsdryck. Det är läskande och fräscht och tar inte så lång tid att göra.

Alla recepten i den här artikeln innehåller alkohol, men det går förstås att göra dem alkoholfria. I juletider finns det alltid skäl att påpeka det.

KATARINA GÄDDNÄS
katarina.gaddnas@nyan.ax
tfn 528 465

Värmande. Ett glas hypocras värmer gott i juletid.

Värmande hypocras.

Ellas recept

Åländsk julmumma

(räcker till cirka 10-12 personer)
2 flaskor Stallhagens julöl eller delikat
2 flaskor porter
0,5 dl Madeira
1 flaska cider (33 cl) från Peders aplagård
0,5 tsk kardemumma
1 apelsin i skivor

Blanda kardemumman med madeiran i ett stort kärl. Häll på de andra dryckerna och lägg i apelsinskivor. Servera direkt innan kolsyran försvinner.

Hypocras

(varmt kryddvin från medeltiden)
Gör en kryddblandning av ingefära, kardemumma, svartpepparkorn, muskot och nejlika.

Lägg kryddblandningen i en bit tyg med snöre runt. Hetta upp en flaska gott rött vin och lägg ner kryddpåsen. Låt kryddorna dra till önskad styrka. Smaka av

drycken med honung till önskad sötma. Servera rykande het och garnera med äppelskivor.

Rökt fårfiol med philadelphiaost på svartbröd

Grovhacka fårfiol och blanda med philadelphiaost, hackad persilja, finhackad rödlök, svartpeppar och eventuellt lite salt. Bred smör på svartbrödet och klicka på fårfiolsröran.

Drink med: **Slottskällans Imperial Stout** med smak av blåbär, kaffe och sirapsbröd eller **Traquair Jacobite Ale** från Skottland som är lite elegantare och har en mildare beska. Smakar mörk brödskorpa, knäck och frukt.

Vintips

Till kålrotsråda med skinka
Villa Maria Cellar Selection Pinot Noir
eller **Les Carabènes Pinot Noir**

Till mörkchokladkaka och hallon
Quinta de la Rosa Lote N 601 Ruby Port

Läskande mumma.

Vad är julens bästa doft?

– Pepparkakor och julgranen. ★

Margareta Hellman, Mariehamn

– Bränt stearin och äpplen. ★

Fred Jonsson, Mariehamn

– Jag skulle nog säga pepparkakor. ★

Danina Jansson, Mariehamn

– Nybakta pepparkakor och julsinka. ★

Mikael Rosbäck, Mariehamn

– Jag tycker om doften av kanel, ingefära och nejlikor. Och hyacintdoften den tycker jag om. ★

Isabella Sarling, Mariehamn

– Utan tvekan pepparkaka. Jag minns min mammas pepparkakor. Jag har aldrig ätit sådana som dem. De var tjocka, men goda och vi barn fick vara med och baka. Pepparkaka till jul, det skall man ha. ★

Karl-Erik Nylund, Mariehamn

Fint till jul

Línea Fix
prismafilm som skyddar mot insyn
från **12 €/m**

BORÅS TAPETER
Modern Scandinavia lagervara
23,50 €/rulle

Badrumsmatta
Sympatex, 65 cm bred
10 €/m

Gångmattor
80 cm bred från
10,90 €/m

Boucle matta
Siljan 70 cm bred
23 €/m

Tips!
Kom in och köp vårt presentkort, en praktisk och önskad julklapp!

ÅLANDS FÄRG & TAPETAB

Skarpansvägen 28, tel. 19 867. Vard. 8-17 lörd. 9-13

RING
0,07 ka **430 €**

RINGAR
4,5 mm **187 €**
gult guld **198 €**
8 mm **343 €**
vitt guld **357 €**
5,4 mm **201 €**
vitt guld **220 €**

RINGAR
Vitt guld och gult guld fr. **246 €**

HALSBAND
0,04 ka, pärla **129 €**

HALSBAND
0,15 W/SI + granat **473 €**

ÖRHÄNGEN
0,07 ka, pärlor **262 €**

BESTIK
24-delar
Tätkä **1757 €**
Suomi **1639 €**

18K guld
0,28 ka W/SI **1002 €**

0,39 ka
W/SI PC **1065 €**

Vackra julklappar

Glamour
179 €

Festina Tour de France
249 €

Festina
165 €

Festina
165 €

Splendor
179 €

Wickströms
UR & GULD
www.wickstroms.ax

Stora julbordet
23,79 €
/person

God jul till havs

Res med Eckerö Linjen och njut av vårt stora julbord som står uppdukad t.o.m. 23 december. Ät så mycket du vill för **23,79 €/person**. Som vanligt bjuder vi på underhållning alla dagar och i taxfreebutiken fyller du korgen med julens godsaker till fina sjöpriser. Varmt välkommen ombord!

Mera bar – mera nöje!

Alla lördagar förvandlas trivsamma Bistro Byholma på däck 7 till **Bar & Bistro Byholma** med lördagsvärd, trubadurduos och annat smått och gott för dig som gillar att ha skoj!

I **Bar Klubb Kuling** pågår underhållningen som vanligt alla dagar med kryssningsvärdar, dansmusik, allsång, frågesport, liveband och mycket mer!

Julklappsstips från Eckerö Linjen

Årskort buss och båt
(Eckerö-Grisslehamn-Stockholm/Uppsala) **100 €**

Årskort person **50 €**

Årskort personbil **80 €**

Turlista t.o.m. 27/5 2010
Från Eckerö alla dagar 13.30, 18.30. Fre-mån även 08.30.
Från Grisslehamn alla dagar 10.00, 15.00. Tors-sön även 20.00.
Ej trafik 24-25/12.
Med reservation för ändringar.

Boka hos Ålandsresor Resebyrå, Torggatan 2.
Tel. 28 040, 28 300, www.eckerolinjen.ax

Enklaste julsillen och kålrotslåda

Ingenting går upp mot mammas glasmästarsill, som ställdes fram på julbordet i en stor grön glasbytta i en lag som var klar som ögat.

Klyv kålroten och skär den i skivor. Sedan är det lätt att skära bort skalet.

Men man behöver inte vara världsbäst för att servera julsill. Enklare än det här receptet, som egentligen inte ens är det, kan det inte bli.

Ättikslag för sillar

Att göra sillen tar ingen tid alls om du har lagen färdig på flaska i skåpet och köper lättsaltade filéer, som inte kräver vattläggning.

En 1-2-3-lag är väldigt användbar. Man kan ha den till vanlig inlagd sill, till glasmästarsill och till stekt strömming. Den inlagda sillen kan dekorerar på olika sätt när man lägger upp den så ser det ut som olika sillrätter.

Julröd. Så blir löken till sillen om man lägger ner rödlöksringarna i den heta lagen innan man ställer den kallt. I övrigt är tillredning den enklaste tänkbara.

1-2-3-lagen består av 1 del ättika, 2 delar socker och 3 delar vatten. För en liten sats tar man 1 + 2 + 3 dl, för en stor sats ändrar man till liter. Lagen går att röra ihop kall, men får mera smak om man kokar upp den så sockret smälter.

Julsill

2 lättsaltade sillfiléer
1 rödlök
5-6 kryddpepparkorn
3-4 dl ättikslag 1-2-3

Skölj filéerna och låt dem even-

tuellt ligga i kallt vatten ett par timmar. Koka under tiden lagen om du inte har färdig och lägg rödlöksringarna i den ännu heta lagen så får de en juligt fin färg. Låt lagen kallna helt.

Tag upp filéerna, torka av dem och skär i 1,5-2 cms bitar snett över. Varva sill, rödlök från lagen och grovt krossad kryddpeppar i en burk. Slå på lag så det täcker. Ställt kallt en eller ett par dagar.

Kålrotslåda

Antingen älskar man den, fram-

förallt för doften som är en del av julen, eller så gör man det inte. Den är litet gammaldags, men inte så farligt jobbig att laga. Man kan faktiskt laga smeten på förhand och frysa in i lagom stora påsar för att sedan ta fram efter hand och grädda.

Ett utmärkt sätt är att köpa den färdiga kålrotspuré, som brukar dyka upp i butikerna inför jul och slippa hela förarbetet med att skära, skala, koka och mosa.

1 kg kålrot
vatten, salt

Aningen stökigt. Om sillen är väldigt snabbgjord så kan man offra litet mer tid på kålrotslådan. Men man slipper en stor del av jobbet om man köper färdig puré. Och så kan man faktiskt frysa in smeten och ta fram och grädda när det är dags.

2 msk smör
1-2 msk vetemjöl
3 dl mjölk, gräddes eller kokspad
0,5 tsk salt
0,5-1 dl sirap
vitpeppar
muskot
1 ägg
skorpsmulor (smör)

Klyv kålroten och skär den i tjocka skivor. Efter det är det lätt att skala den.

Skär kålroten i tärningar och koka i lättsaltat vatten ca 30 minuter, tills kålen är mjuk. Slå av kokspadet i en kanna och mosa kålroten (elvisp). Rör ner mjölk och smör litet i sänder under vispning samt sirapen. Slå efter

det i vätskan: gräddes, mjölk, kokspad. Riv i muskot, ca ett kryddmått, och mala över litet vitpeppar. Låt smeten kallna och vispa ner ägget. Smaka av.

Slå smeten i smord, ugnsfast form, "våga" till den på ytan med en sked, strö på skorpsmulor. Man kan också klicka på litet smör.

Grädda lådan i 200 graders ugn 40-50 minuter. Oslagbart gott till skinkan!

Den som tror att enbart kålrot blir för starkt i smaken byter ut en tredjedel mot potatis.

Kålrotslåda går bra att värma i mikro eller vanlig ugn.

Text: HARRIET TUOMINEN
Foto: ERKKI SANTAMALA

AVEO 3D Pris från 12.996,10 € CO₂-utsläpp från 132-152 /km
(varav bilskatt 2.556,10 €)

Utrustning: Airbag, fjärrstyrt centrallås med larm, färd dator, AC, radio/CD, MP3

CAPTIVA Pris från 28.920,95 € CO₂-utsläpp 198-229 /km
(varav bilskatt 8.820,94 €)

Utrustning: Airbag, fjärrstyrt centrallås, AC, radio/CD, MP3, aluminiumfälgar

Finns även som diesel

Finns även som diesel

NUBIRA Pris från 16.820,05 € CO₂-utsläpp 181-210 g/km
(varav bilskatt 4.320,05 €)

Utrustning: Airbag, fjärrstyrt centrallås, AC, radio/CD

Finns även som diesel

EPICA Pris från 26.849 € CO₂-utsläpp 205-219 g/km
(varav bilskatt 7.949,01 €)

Utrustning: Aluminiumfälgar, airbag, AC, färd dator, radio/CD, MP3

SPECIALPRIS PÅ VÅRA DEMOBILAR!

- Vägen till en bra affär -

BILHALLEN

Tel 19 800 Elverksgatan 7 • Öppet vardagar 8-17, lördagar 10-13
Verkstad tel 527 730 • Försäljare: Stanley tel 527 720, Niklas 527 722

Se även våra begagnade bilar på bakgården!

AVEO inkl. utrustning 15.950 € **NU endast 14.950€**
NUBIRA inkl. utrustning 18.845 € **NU endast 17.800€**

Delbetala!
Skräddarsy din finansiering med Aktivfinans!

Matbord + 6 stolar
2390€

Få 100€ att handla annat för!

Matbord Wilma i laserad vit, 190x105 cm 935€. Stol Wilma, klädd sits i tyg Ellinor blå 265€. Skänk Wilma 1465€. Flatvävd matta Memory i ull, beige, 170x240 cm 255€.

BOKA BORD!

Köp valfri matgrupp och få 100€ att handla annat för hos oss.*

Få 100€ att handla annat för!

Matbord + 6 stolar
735€

Matbord Ljusterö i oljad massiv ek, 180x90 cm 415€. Stol Resö i brun läderimitation + extra tygklädsel i svart 95€. Paketpris! Bord + 6stolar 735€.

Matta
105€

Ryamatta vit eller svart 135x190 cm.

Taklampa
60€
(85€)

Taklampa Swing i svart el. vitt trä, Ø 39 cm.

Matbord + 6 stolar
985€

Få 100€ att handla annat för!

Matbord Pedro i svartbetsad askfanér, 180x90 cm 415€. Stol Resö i svart läderimitation + extra tygklädsel i grått som på bild 95€.

Mariehamn Lövdalsvägen. 018-317 44. Mån-ons 9-17.30. Tor 9-19. Fre 9-17. Lör 10-14. *Gäller matbord + minst 4 stolar över 500€ under perioden 11/11-30/11 och kan ej kombineras med andra erbjudanden. Reservation för slutförsäljning. Mer information om fullständiga delbetalningsvillkor på www.mio.se

DIN SPORT & FRITIDSBUTIK!

LISTEN TO YOUR ♥

JULKLAPPSTIPS

POLAR®

pulsklockor

Gör träningen lite roligare, enklare och effektivare!

POLAR®
Pulsklocka FS2c

49,00

Normalpris 25,-
MED DENNA KUPONG

Erbjudandet gäller t.o.m. 23.12 eller så långt lagret räcker

FT4

95,-

FT7

110,-

FT40

155,-

FT60

200,-

FT80

300,-

RS100

110,-

RS300X

140,-

Polar G1 GPS-sensor

100,-

Polar FlowLink

40,-

Polar S1 fotsensor

100,-

eX1Step

17,-

eX1 Distance

29,-

Pedometer Plus

28,-

NORRAGATAN 9, tel 16 489,
fax 16 589
Öppet vardagar 9-17.30,
lördagar 10-14

Underbara, användbara pepparkaksdeg!

Att bara baka pepparkakor för att äta dem är att ignorera ett billigt, roligt och kreativt sätt att skapa originella och personliga juldekorationer.

Man kan baka pepparkakshus, julkrubbor, julgransprydnader... Eller glada hjärtan som de på den här sidan som är specialdesignade av tre åländska smyckeskonstnärer!

Senast då doften av nygräddade pepparkakor sprider sig i hemmet infinner sig min julkänsla. Pepparkaksbaket är en av de få traditioner jag absolut inte ger avkall på.

Under studieåren och perioder av tillfälliga jobb utanför Åland har jag lärt mig att älska pepparkaksdeg. Vem orkar släpa med sig juldekorationer eller köpa nytt krimskrams till tillfälliga hyresbostäder? Det gör i varje fall inte jag. I stället har dekorationerna genom årens lopp skapats av just pepparkaksdeg.

Som inspiration

Ibland har det blivit pampiga konstruktioner som Långskärs fyr och Notre Dame eller någon annan sevärdhet som jag har besökt under det gångna året.

Ibland har det bara blivit en massa stjärnor som har fått hänga i fönster, på dörrar och mot den öppna spisens vita rappade kupa. I fjol kom snön och kylan så tidigt att den bruna degen formades till en trädgård i miniatyr...

För några veckor sedan fick åländska smyckeskonstnärer i uppdrag att designa var sitt pepparkakshjärta som inspiration för andra. Hjärtat skulle fungera som en ren dekoration och konstnärerna behövde inte göra ett som kan ätas.

Glimmande och gnistrande

(Pepparkaka 1)

Gunnel och Derrick Nilsson som har G&D Solbacka smycken har gjort sitt hjärta på egen deg.

– Traditionella som vi är blev det hembakat enligt Martas kokbok, berättar de.

– Vi har smyckat hjärtat med dekorsstenar som finns i vår butik. Motivet är vår önskan till jul. En glimmande stjärnhimmel, julgran, jullejus och en härlig gnistrande snö.

Knäckiga och kryddiga

(Pepparkaka 2)

– Jag älskar pepparkakor, så också prydnadshjärtan ska gå att äta. De hänger antagligen inte kvar så länge... Knäckiga och rejält kryddiga ska de vara, och glasyr vill jag inte ha. Så jag satsar på en tydlig och vacker hjärtform - både rundad och spetsig - och trycker in hasselnötter eller mandlar i degen före gräddningen. De blir lätt rostade, jättegodas och passar den enkla stilen, säger **Giséla Linde**.

– Lyxiga band får stå för det glammiga. Jag har inget hål i hjärtat, utan lägger bara banden i en slags ögla runt om. Inga knutar, inga rosetter, så de vackra banden är lätta att spara och använda igen. Och så några nypon eller rönnbär som färgklick.

Tomtar tittar fram

(Pepparkaka 3 och 4)

Ritva Saloranta har skickat in två hjärtan som båda, med undantag av banden, går att äta.

– I det ena gjorde jag hål för tygbandet före gräddningen. Efter gräddningen trädde jag in bandet och satte kanelstängerna under, berättar hon.

– I det andra hjärtat gjorde jag ett hål med en mindre hjärtformad pepparkaksform i den stora kakan. Det mindre hjärtat blev en adventslucka där tomtar av hasselnötter tittar fram. Luvorna har vit glasyr och har doppats i röd livsmedelsfärg.

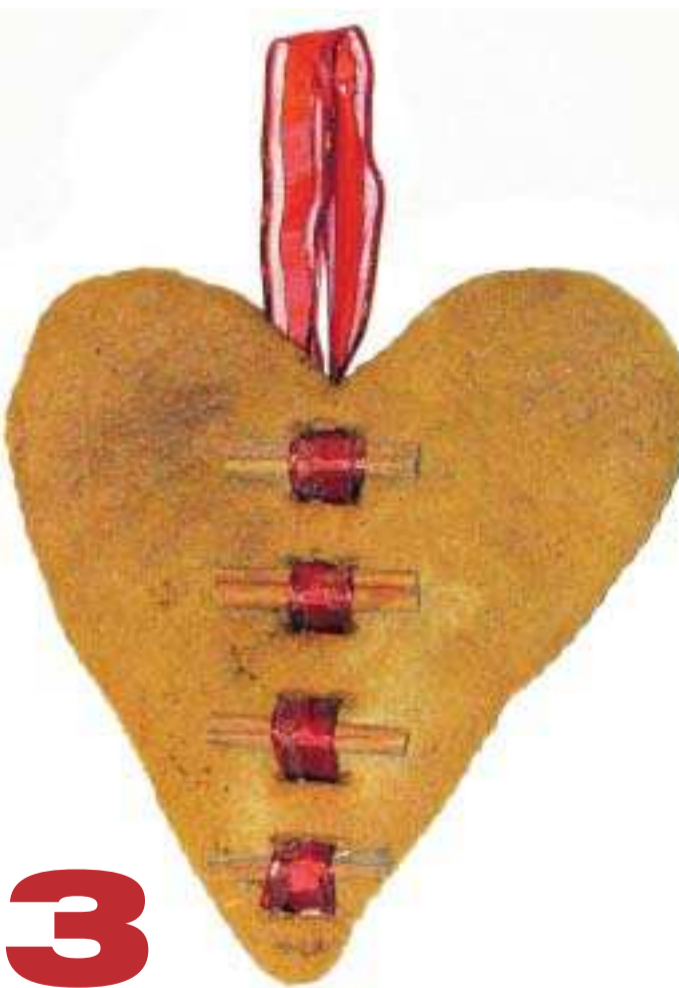
TITTE TÖRNROTH-SARKKINEN
tittle.tornroth@nyan.ax

1

2

3

4

Vad ger dej julstämning?

Frida Henriksson,
Jomala

– Snö, julgran, pepparkakor och alla ljusen.

Kevin Brunström,
Lemland

– Glögg, snön och julgranar.

Mikael Nordas,
Lemland

– Snö, köra isbil, åka pulka och annat smått och gott.

Markus Eriksson,
Jomala

– Röjparty i garaget och köra isbil.

Birgit Blomqvist,
Fjärström

– Alla ljus, granen, familjen och alla mina vänner.

Kurt Forsman,
Kökar

– Oj, det är många saker! Julmusik i radion, bjällerklang, skinkdoft, julgranen.

Hukkas stenprodukter är omtyckta julklappar!

Ös vatten över dess ansikte så skapar ångan miner som ändrar på ett roligt sätt.

Doftskål. När stenarna blir varma skapar doftskålen en värld av behagliga dofter i bastun.

Stenblomma. En otroligt vacker liten lykta för värmeljus, i sten.

Bastuväktare. En magisk skulptur av täljsten som ger ifrån sig ånga.

Korvrör. Håller din korv fräsigt på ytan och mjuk inuti.

Flaskkylaren håller dina drycker svala.

Dyningen i täljsten mäter värmen och luftfuktigheten i bastun.

Tänd brasan lätt och enkelt med Quickfire tändpåsar.

ENDAST 5,55
/100 pack

Värmekällan

-VI VÄRMER MÄNNISKOR-

Köpmansgatan 1 • Tfn 23 588 eller 0400 529 252
Öppet: onsdag - fredag 11-17 (lunch 12.30-13.30)

ballingslov.se

80
1898-2008

JUL-
KLAPPS
TIPS!

JULKLAPPSTIPS FRÅN BALLINGSLÖV

Om du beställer ett komplett kök från oss innan julafton får du gratis montering på köpet! Lys upp vardagsglädjen efter jul med ett nytt kök från Ballingslöv. I år fyller Ballingslöv dessutom 80. *Det firar vi med att du just nu får 20% rabatt på allt i badkatalogen!

Välkommen!

Ballingslöv® | Mariehamn

*Gäller t.o.m 2 december

Firma Per Emretsson | Vikingagränd 1b | Tele: 13720
Öppettider: Mån-fre 8.30-17 | Lunchstängt 11.00-12.00

JULGÅVOR FRÅN RÖDA KORSET

Första hjälp-väskor • Julkort
Gåvoartiklar och mycket mera!

Medlemskap i Röda Korset
som gåva till den som har allt.

Välkomna!

Västra Esplanadgatan 5,
Röda Korsgårdens källarvåning
www.redcross.fi/aland

Röda Korset
Ålands distrikt

GANT

Mössa
Grå, vit
69€

Skjorta
109€

Tröja
139€

Halsdukar
Grå och vit
79€

Necessär
69€

MARTIN'S

Torggatan 12 Tel. 23 600

www.goaland.net/martins

- Biospisar
- Elverktyg
- Verktyg
- Husisolering miljövänlig
- och mycket mera

”JULKLAPPFABRIKEN”
nu på **Fabriksgatan 7**

KOKZ

Julklappstips för träd

Trädgården är kanske inte det första man tänker på i juletider. I synnerhet inte eftersom trädgårdsprylarna i många butiker redan för länge sedan har förpassats ut till något lager.

Men hos de gröna entusiasterna har trädgården en alldeles egen kammare i hjärtat och trädgårdsrelaterade gåvor är lika välkomna i decembermörkret som under sommarhalvåret.

Här är några tips på olika typer av gröna presenter i precis alla prisklasser.

Ge bort omtanke och lite tid

En löfte om en arbetsinsats är alltid en uppskattad gåva. Erbjud dig att hjälpa till med någonting i trädgården nästa säsong. Det kan vara att rensa ogräs, plocka bär, såga grenar, snickra en balkonglåda, svetsa ett pionstöd, kratta löv...

Det finns till exempel de som bor i innerstan och som saknar bil och därmed möjlighet att transportera bort sitt trädgårdsavfall. Kanske du kan hjälpa?

Anpassa gåvan efter det du tror att mottagaren helst vill ha.

Det kan till och med handla om något så enkelt som att ge bort en stunds sällskap och umgänge i trädgården. Kanske i form av ett löfte om en picknick då rosorna blommar som vackrast...

En riktigt Glad och Grön Jul!

önskar

TITTE TÖRNROTH-SARKKINEN
tittle.tornroth@nyan.ax

Billig extrahjälp

Personligen anser jag att man skall vara försiktig med att ge trädgårdsredskap i present eftersom var och en oftast har sina egna favoriter som är anpassade efter behov, kropp och kanske också krämpor.

Lövuppsamlaren i form av förstorande plasthänder är dock ett undantag. Jag använder mina extratassar flitigt för att lätt och med torra händer kunna krafsa ihop det sista av gräsklippet och höstlöven.

För 2,95 kan man köpa lövuppsamlaren på Sparhallen.

Krukor behövs alltid

Trädgårdsmänniskan har sällan för många planteringskärl. Det finns hur många byttor, pytsar, korgar, krukor och urnor som helst i våra butiker och de finns i alla prisklasser. Jag har begränsat mig till två exempel på trevliga stora kärl som kan användas hela året.

Järn är ett bra material för trädgården eftersom det klarar också hård vinterkyla och krukorna eller urnorna fungerar därför alldeles utmärkt som vinterprydnader.

Sandåsens underbara klassiska järnurna skimrar av åtråvärd lyx, 119 euro. Det finns flera modeller i järn i sortimentet från 68 euro.

På Ab Lantbruk säljs trevliga, stapelbara korgar för 9,50 styck.

Korgar kan impregneras i önskad färgton och klär man dem dessutom invändigt i plast håller de länge utomhus. En annan fördel är att de är lätta och därför flyttbara också då de är fulla med mylla.

Varmt och praktiskt

Trädgårdssäsongen slutar inte då sommaren slutar. Vi är många som njuter av att vara ute och pyssla också vintertid och vi vill ha varmt på kroppen.

Sunes jakt och fritid säljer underbara norska underställ av märket Janus (www.janus.no). I det tunna men varma materialet, 100 procent merinoull, finns kalsonger, 37 euro, linnen, 25 euro, och långärmad, 37 euro, för både damer och herrar.

Stövlarnas absoluta Rolls Royce heter Power original (www.poweroriginal.com/htdocs/

top2.htm).

Stöveln är 100 procent vattentät och tål temperaturer ner till minus 40 grader. Den är mycket lätt och så varm att man kan vara ute i åtskilliga minusgrader med bara en vanlig strumpa på foten.

Dessutom kan man lita på att Power original-stövlarna håller, mina är efter tre års användning fortfarande som nya. Båt- och fritidsvaruhuset, 85 euro.

De som tillverkar varma och vattenavstötande arbetshandskar nonchalerar av någon anledning oss som har små händer. Eller så

Den mörka årstiden

Då allt är mörkt, visset och brunt är trädgårdsbelysningen ett riktigt glädjepiller. Jag tror inte att jag någonsin kan få för många ljuspunkter i tillvaron och jag är ständigt på jakt efter nya.

Man kan hitta trevliga och bra lyktor för bara någon euro och utbudet i våra butiker är stort. (En lykta är bra bara då det inte kan

regna in i den, då ljuskällan skyddas för blåsten och då man kan byta ljus utan att förfrys fingrarna. Uppfylls inte de kriterierna är lyktan, enligt min mening, ingenting för utomhusbruk).

På Sparhallen finns enkla röda och blå lyktor i metall för 1,55. De två rosa på bilden är från Kantarellen, den lilla kostar 4,90 euro och den stora 9,30.

gårdsvännan

kt

tror de och återförsäljarna att kvinnor inte grovarbetar vintertid... Det är nämligen inte lätt att hitta riktigt bra trädgårdshandskar för den kallare årstiden och skall man ha mindre storlek än 8 är det inte bara svårt utan direkt omöjligt.

Efter många dåliga erfarenheter har jag fastnat för två arbetshandskar som finns i storlek 8 och som håller fingrarna rätt varma då temperaturen kryper under noll.

På **Båt- och fritidsvaruhuset** hittar man märket **Guide winter** (www.guide.eu). Varmaste fingervantarna på marknaden, smidiga att jobba med men tål tyvärr inte väta. **21 euro.**

På **Ab Lantbruk** säljs **Ejendals Tegera** (www.ejendals.com). De är inte riktigt lika varma som Guide winter men smidiga och klarar av lite fukt. Pris **19,95 euro.**

❖ De trädgårdspraktiska plaggen kan inte beskyllas för att vara speciellt vackra eller kvinnliga och ibland vill man faktiskt ha lite flärd också!

På **Rosenblads** finns en **snickarbyxa** som erbjuder både flera praktiska fickor och stadigt knäskydd utan att ge avkall på kvinnligheten. Skapelsen i romantiskt rosenmönster kostar **75 euro.**

ns blommor

Den klassiskt rena och vackra bruna metallyktan finns hos **Feja** i small, medium och large och kostar mellan **10,90** och **49,90.**

❖ Det svenska företaget **Markslöjd** (www.markslöjd.se) har en serie som heter **Ecolight** med energisnåla **led- och halogenlampor.** Lampan sticks enkelt ner i marken och sladden dras till närmaste uttag.

Ecolight-serien är planerad för att riktas mot buskar och träd men lamporna kan naturligtvis användas för att belysa också andra detaljer i trädgården. Namnen **Enen, Björken** och **Eken** indikerar ljusstyrkan.

Enen, till exempel, lyser med en 3 watts led-lampa upp en par meter hög buske och kostar **50,83 euro** på **Harrys el.** Pris för sladd tillkommer.

Musik i vinter-natten

❖ **Vindspel** av metall kan ljuda till och med irriterande mycket om det blåser hårt. Det här spelet i bambu har snälla, mjuka och vackra toner som aldrig blir störande dominant.

Rosenblads, 8,90.

Presentkort är aldrig någonsin fel

❖ Nej, just det, presentkort är aldrig någonsin fel och beloppet spelar absolut ingen roll!

Om du är rik som ett troll föreslår jag att du väljer ett presentkort härifrån: www.rosebudstours.se. Världen är full av underbara trädgårdar som väntar på besök.

De som inte är fullt så rika skall komma ihåg att man för också en blygsam summa kan få en underskön blomma som under hela säsongen glatt påminner en om vännen som gav presentkortet!

Testvinnare till julklapp!

HL-2035
Kompakt svart-vit kvalitetslaserskrivare

Paketpris:
skrivare + bytesgaranti
95€
norm.pris 206,-

TRE ÅRS BYTESGARANTI
3

HL-4040CN
Snabb färglaserskrivare med nätverksanslutning.

Paketpris:
skrivare + bytesgaranti
395€
norm.pris 545,-

HL-4050CDN
Snabb färglaserskrivare med nätverksanslutning och automatisk duplex.

Paketpris:
skrivare + bytesgaranti
549€
norm.pris 699,-

HL-4070CDW
Snabb färglaserskrivare med trådlös nätverksanslutning och automatisk duplex.

Paketpris:
skrivare + bytesgaranti
619€
norm.pris 769,-

DCP-9042CDN
Nätverksklar multifunktionsmaskin med färglaserteknik. Dubbelsidig utskrift.

Paketpris:
skrivare + bytesgaranti
615€
norm.pris 865,-

DCP-9045CDN
Testvinnare i KotiMikron (12/2009) stortest. Multifunktions färgskrivare med kopiering och scanning.

Paketpris:
skrivare + bytesgaranti
749€
norm.pris 999,-

MFC-9450CDN
Snabb färglasermaskin med duplexutskrift och fax.

Paketpris:
skrivare + bytesgaranti
749€
norm.pris 999,-

MFC-9840CDW
Klarar färgutskrift, fax, kopiering och skanning i en enda driftsäker, nätverksansluten och utrymmessnål maskin.

Paketpris:
skrivare + bytesgaranti
889€
norm.pris 1.139,-
inkl. moms

Skarpansv. 26, tel 13 536, fax 16 566
Öppet: vard 8.30-17.00, vard 14-23.12 8.30-20.00, lörd 10.00-14.00, sönd 20.12 11.00-15.00, julafton STÄNGT

DATA GROUP
IT-partner i Mariehamn

datorer • nätverk • skrivare • kopiatorer • service • kassasystem • kontorsmöbler • kontorsmaterial

Amorina
Chocolaterie

Strandgatan 8 Mariehamn
ÖPPETTIDER
tisd-fred 11-18
lörd-sönd 11-16
tel 15 525

Kyrkoherede Karl-Erik Nylund inför julen:

Glöm inte julens födelsedagsbarn

Ibland har han varit så trött så han somnat vid julbordet. Karl-Erik Nylund, t f kyrkoherde i Mariehamn säger att julen är en speciell tid i prästfamiljen.

En fin tid. Prästen Karl-Erik Nylund tycker julen är en fin, men stressig tid i kyrkan.
Foto: ERKKI SANTAMALA

I vår familj finns två jultraditioner, min egen finländska och min hustru Jills brittiska. Tomten har i alla år besökt vårt hem två gånger, dels på julfantongen, dels genom skorstenen på julmorgonen.

I år firar Karl-Erik Nylund, t f kyrkoherde i Mariehamns församling sin första jul utan att vara i tjänst.

–Det var inte från början tänkt att jag skulle stanna i församlingen så länge och vi hade tänkt resa bort över jul, men när vi talade om saken med våra barn och barnbarn så ville de att vi skulle fira en gammaldags jul och det betyder att alla samlas och firar tillsammans i Stockholm.

Inte riktigt hela familjen trots allt, för Karl-Eriks äldsta son med familj bor i Thailand.

–Men vi har bestämt oss för att installera Skype så vi kan umgås via internet i alla fall.

I prästfamiljen

–Julen är alltid speciell i en prästfamilj. Det är mycket arbete, ibland har jag varit så trött på julfantongenkvällen att jag somnat vid julbordet. Då har jag under dagen hållit julbön efter julbön, sedan skall man tidigt upp och hålla julotta.

Har julottebesökarna minskat i antal på senare år?

–Ja, det är likadant i både Sverige och Finland. Folk går hellre till julbönen och i städerna i midnattsmässa. Traditionen med midnattsmässa har vi fått från den katolska och ortodoxa världen.

På 60-talet bodde familjen på Åland. Det var innan Karl-Erik blev präst och från den tiden har han ett fint minne av en julotta i Sunds kyrka.

–Det var mycket kallt och massor av snö. Det var smockfullt i kyrkan och alla ljusen brann. Det blir en speciell stämning i de medeltida kyrkorna, med sina valv och sin rymd där århundradena andas.

–Det är fint i Sankt Görans kyrka också, men på ett annat sätt.

Utan Kalle Anka

I familjen Nylund har aldrig traditionen att se på Kalle Anka fått något fotfäste.

–Familjen har kommit till någon av de julböner jag haft. Vi brukar ordna maten

så att alla som firar tillsammans tar med något. Det är min hustru som är den stora julmatsorganisatören. På det sättet går det ganska hastigt att få julbordet dukat efter julbönen. Någon av de äldsta i familjen läser alltid julevangeliet innan vi äter.

–Julen börjar egentligen redan vid första advent då vi tänder det första ljuset, sedan blir ljuset klarare och klarare och i julnattsmässan tänds sedan alla ljusen. Julen är en fin högtid.

Sprida budskapet

–För oss i församlingen är det viktigt att vi får ut julens budskap till så många som möjligt. För barnen är det föräldrarna som är nyckeln, att de tar barnen till kyrkan eller i alla fall berättar för barnen varför man firar jul.

–Det är fint och vi är mycket tacksamma för samarbetet med stadens skolor, att vi får komma dit och hålla morgonsamlingar och att skolorna kommer till kyrkan på besök. Julen har blivit så väldigt kommersialiserad. Det är absolut inget fel på tomtar och bjällerklang, men vi får inte glömma budskapet.

–Julen är ett födelsedagskalas. Det är ett dumt kalas om man glömmet födelsedagsbarnet.

Hur skulle du då kort sammanfatta julens budskap?

–I Gamla testamentet står det att vi skall leva enligt lagen. Lagen känner ingen förlåtelse. Det är fria eller fälla. Men vi människor kan inte leva upp till lagen. Det såg Gud och därför kom Han själv till oss i form av ett litet barn. Kärleken förlåter. Julens budskap är Guds kärlek och förlå-

Julen är ett födelsedagskalas, säger t f kyrkoherede Karl-Erik Nylund i Mariehamn.

telse. Att det finns hopp.

–Förlåtelse är viktigt. Vi bör kunna ge förlåtelse åt varandra, men också be varandra om förlåtelse.

Känner sig många extra ensamma i jultid?

–Ju större stad desto större gissel är ensamheten. Julen är också minnenas tid. Är det någon som saknas runt julbordet så känns det extra starkt, saknaden blir så påtaglig.

–I församlingen ordnar vi jullunch för dem som annars kanske skulle sitta ensamma. Det tycker jag är bra.

En präst eller en kantor får höra alla julsalmer betydligt oftare än gemene man. Jag undrar om han inte ibland blir lite trött på allt julande.

–Nej verkligen inte. Det är ett glatt och innerligt budskap!

KATARINA GÄDDNÄS
katarina.gaddnas@nyan.ax
tfn 528 465

WSJ SANITATION

Önskar kunder och samarbetspartners

En Fridfull Jul
o
Ett Framgångsrikt Nytt År!

Julklappsvaruhuset

- Konstglas
- Jultallrikar
- Ljusstakar
- Lampor
- Möbler
- Mortlar
- Vackra tavlor
- Serviser

Krebs
Vackra kristaller!

- Kristallrengöring Sparkle Plenty
- Lösa kristaller

Ann-Gerds Antik
AGENTUR

Godbyvägen 11
Tel. 21 099, 0457 0694 143
www.annerdsantik.com

Öppet: måndag stängt, tisdag-fredag 9.00-18.00, lördag 10.00-14.00

Vårt populära
JULBORD
står dukat!

FRE, LÖR, SÖN från kl 14.00
fr.o.m. 28.11-t.o.m. 20.12

SOLTUNA
restaurant & cafe
Getabergen

Pris: 40€
Boka på
tel 49 530

Välkomna!

Till Jul

Julblommor, julgrupper och blomsterförmedlingar.

Gör dina beställningar i tid!

BLOMBERG'S
blomsterhandel

Torggatan 15, tel. 19 038, fax 23 037
Vardagar 9-17, lördag 9-14

LUGNET KERAMIK

Skarpnätövägen Hammarland. Tel 37780.

Ljustakar, vitlökskrukor, glöggmuggar mm. hittar ni på julmarknader runt om Åland.

Försäljning på
SALT

Vardagar 10-17
Lördag 10-14
i Sjö kvarteret

Designa dina egna golfskor!

Den perfekta julklappen för golfaren!

Möjlighet till eget namn/logo vid hälen

Gå in och se på fler julklappstips på www.visitaland.com/cwgolf
För mer info: Chris Waldron 0457 382 8379 el. cwgolf@aland.net

Du som gillar hockey!

NHL & Elitserien kan du se via din MCA anslutning om du bokar Canal+ och/eller Viasat från **26,95** per månad!
Vi sänder även hockey i HD via Canal+.

Kvalitetsunderhållning till bästa pris

CANAL+

VIASAT

MCA

MARIEHAMNS CENTRALANTENN
Doktorsvillan Badhusparken, info@mca.ax, tel. 17 122

www.mca.ax

Julklappen som värmer länge och billigt!

Investera i en IVT värmepump!

5 ÅRS
**Special
Garanti**
På Grundläggande Komponenter

IVT
VÄRMEPUMPAR
www.ivt.se

STORÅ RÖR
ÅLAND AB

Storagatan 14 | 22 100 Mariehamn | Tel: 018-504 54

23,45 €

inklusive måltidsdryck
– öl, mineralvatten, vitvin, rödvin, läsk och kaffe

Samla kompisarna, korplaget eller jobbgänget och boka plats till Rosellas julbord så bjuder vi som vanligt på personbiljetten. Åk ut kl. 16.00 från Mariehamn och ät och drick gott på utresan. Tillbaka i Mariehamn kl. 22.00.

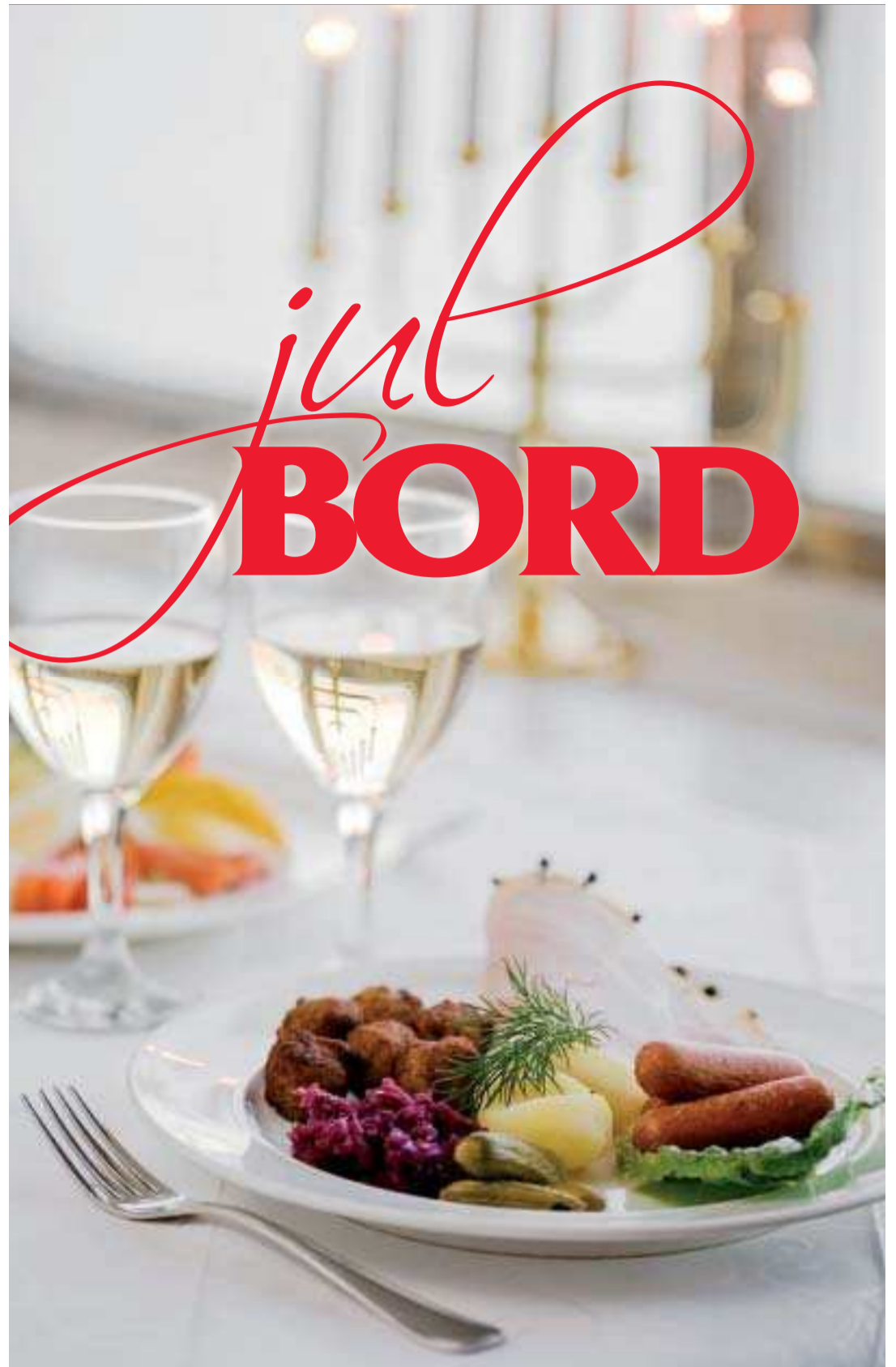

Välkommen

med din bokning, 018-26 211!

VIKING LINE

www.vikingline.ax

Stormskärs konferens & värdshus på Vårdö, Simskåla

dukar upp sitt
JULBORD
med skärgårdsdelikatesser

Pris: 35 •, barn halva priset

4-6/12, 11-13/12, 18-20/12
mellan kl 14.00 och 19.30

Övriga dagar och tider
enligt överenskommelse.
Ring och boka plats!

Välkomna önskar Lena & Mikael

E-post:
stormskar@aland.net
www.stormskar.ax
Tel 47 560 el. 0400 783 086

Till den lilla bonden...

CASE II
AGRICULTURE

FLIEGEL SVÄMGÖDSEL-SPRIDARE 36,30€

BASKET PALLSET 9,45€

BALARE 39,40€

PUMA210 33,45€

SERVICE • KVALITET • KUNNANDE

LINDEMANS LANTBRUKSTJÄNST

Gamla Godbyvägen 11 (vid Indus). Öppet vardagar 9-17
Tel 45 430, 45 439, 040 831 7130, 040 708 1480. Fax 45 429
E-post: fredrik@lindemans.ax, mikaela@lindemans.ax

Välkomna till
vårt bageri
och konditori

Matbröd • kaffebröd
• tårter • smörgåstårter
• julkorgar • pepparkakor
• sallader mm.

Välkomna!

Choklad
KONDITORI OCH BAGERI

NORRBÖLEVÄGEN 2 tel. 22564
Mån-fre 07.30-15.00 / Lördag 10.00-13.00
www.choklad.ax

Sanningen är hård, mormor

Slutet av december firar vi jul som har varit en tradition sedan länge tillbaka för oss kristna. Förr i tiden firade man julen till minne av Jesu födelse. Det gör man visserligen nu också, men är det verkligen det som är det viktiga nuförtiden? Nej, det kan ingen riktigt påstå. Troende eller inte—de flesta firar jul och på den senaste tiden har själva julklapparna fått en allt större betydelse.

Julklappar. Smaka på ordet.

Vad är det första du kommer att tänka på? Att det är tanken som räknas, eller?

Vi vill inte verka bortskämda eller så, men blir man verkligen glad över den där kliande ylletröjan som man hittar i paketet av mormor år efter år?

Både ja och nej. Tanken är trots allt fin. Hon har suttit i timmar och kämpat med alla mönster på tröjan och långtat efter att få se ens glada reaktion när man får den, men kommer man verkligen använda den? Nej. Den klarar sig bara i skåpet.

Försöket uppskattas, men sanningen är hård, mormor.

Det här med julklappar är väldigt svårt, det håller nog alla med om. Det gäller att hitta rätt present till rätt person, vilket inte alltid är det enklaste.

Det vi försöker få fram är att vi vill ha något som vi verkligen önskar oss och vill ha. Vi blir lika glada över nåt enklare, mer personligt och annorlunda men ändå något som man själv tycker om och vill ha, som över något som är dyrt, stort och som vi inte ens är intresserade av.

Bara för att alla andra i vår ålder vill ha något betyder det inte att just jag vill ha det. **Julklappar.** Personligt helt enkelt.

JUTTA STOLT & FRIDA JOHANSSON (prao)

Klappar som passar många

♦ Ett löfte om gemensam tid. Gåvan kan anpassas efter mottagaren och plånboken i oändlighet, den kan handla om precis allt. En resa, ett teaterbesök, biljetter till ett sportevenemang, en fisketur, sällskap vid en sjukbädd...

♦ Vackra stearinljus. Passar alla som har ett eller fler rum att förfoga över.

♦ Braständare. En gaständare med lång hals. Behövs i alla hushåll.

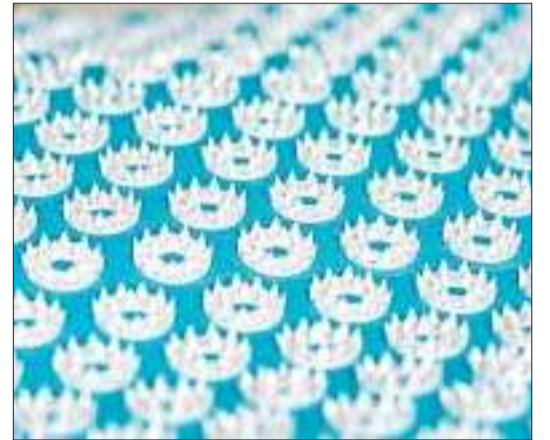
♦ Reflexer. Passar alla som rör sig utomhus. Varje ytterplagg borde vara försett med minst en reflex.

♦ Spikmatta

♦ Åländsk honung

♦ Ridtur med islandshäst

(kg)

Grönkålssallad

En sallad bland alla rätterna på julbordet är inte helt fel. Den här har vissa drag av jul.

ca 250 g färsk grönkål
0,5 dl russin
1 apelsin
1 rött äpple
0,5 dl valnötter
Dressing
1 msk flytande honung
2 msk pressad citronsaft
3 msk olivolja
3 msk pressad apelsinsaft
1 tsk salt
1 krm peppar

Låt russinen mjukna i kallt vatten en kvart. Plocka de mjuka inre delarna av grönkålsbladen och lägg dem i kokhett vatten ca 1 minut. Lägg över dem i isvatten för att kallna och låt dem rinna av. Strimla bladen.

Skala och skär apelsinen i små bitar. Gör samma med äpplet, som först kärnas ur. Hacka valnötterna grovt och håll vattnet av russinen.

Rör ihop dressing och smaka av. Blanda salladen och håll över dressing. Blanda om och pressa sedan ner salladen med en assiett och ställ kallt ett par timmar. När salladen serveras lyfter man den med ett par gafflar så den ser luftigare ut.

marimekko

KVB

Torgg. 5 Tel. 19 386

NU ÄR DET DAGS!

84 olika modeller på pepparkaksmått **1,90**

Massor av roliga strössel & färgat socker att dekorera med!

Fina julklappar till den glade bagaren, t.ex verktyg, färger, annorlunda bakformar mm

PS! Vi har tårtbrickor i flera storlekar

Köpmansgatan 1 • tfn 23 688
ÖPPET: tisdag-onsdag-torsdag 11-17

Tofflor 9,95€

Mössa 6,95€

Sockor 9,95€

Fleece-
morgonrock

14⁹⁵ €

Ord. pris 19,95€

KappAhi®

Fleece-
morgonrock

19⁹⁵ €

Ord. pris 24,95€

Skjorta och tröja

49⁹⁵ €

Ord. pris skjorta 29,95€
Ord. pris cardigan 39,95€

Jeans 49,95€

Tunika
med body

29⁹⁵ €

Jeans 39,95€

You look great!

Nattdräkt 44,95€

Blus
med
spets

19⁹⁵ €

Halsduk 9,95€

VARUHUSET ZEIPELS TORGGATAN 7
ÖPPET: VARDAGAR 9-20, LÖRDAGAR 9-18, SÖNDAGAR 10-17

**ÖPPET
7 DAGAR
I VECKAN**

Jul i bokhandeln

Många hårda klappar i säcken

En bok till julklapp brukar vara uppskattat av de flesta människor. Julhelgen är som gjord för långa läsdagar i soffan. Bokhandlaren Pernilla Söderlund spanar trender i bokförsäljningen och tipsar om böcker för ungdomar.

Julafton för bokhandlaren. Pernilla Söderlund visar boktips för unga.

– Julen är den roligaste tiden att arbeta i bokhandeln, tycker **Pernilla Söderlund** på Mariehamns bokhandel.

–Kunderna är glada och det brukar vara fin stämning bland personalen när vi står och slår in böcker till paket. Som tur är är böcker lätta att paketera. Det svåraste jag någonsin packat var en jordglob som saknade låda.

Julhandeln är viktig för bokhandlarna.

–Det är den försäljningsmässigt största månaden i året, bokrean och skolstarten kommer på andra plats.

Har du några bra julklappstips på böcker för ungdomar?

–Ja, det som många frågar efter är böcker i den

populära vampyrserien av **Stephanie Meyer**. En annan bok som många väntat på är **Denise Rudbergs** Tillsammans. Många uppskattar också vuxenseriealbum som Rocky av **Martin Kellerman** eller Nemi av **Lise Myhre**.

På barnbokssidan verkar retrotrenden vara stark, stämmer det?

–Ja, det finns en hel del nygamla böcker som *Paddington*, *Nicke Nyfiken*, *Rasmus Nalle*, *Barbapappa* och *Totte*. Det brukar vara så, för-

lagen tänker strategiskt att nu är de människor som läste de böckerna som barn, själva föräldrar och köper dessa till sina egna barn.

–Andra barnböcker som ständigt är populära är interaktiva böcker, med ljud, luckor eller flikar, sånt som små barnhänder tycker om att pillar och fingra på.

Den typen av böcker fungerar inte på biblioteken, de slits sönder för snabbt, men barnen gillar dem.

Hur är det på vuxenbokssidan?

–Deckartrenden håller i sig och det efterfrågas också allt mer hobby-böcker. Böcker om stickning, virkning och liknande. Kokbokstrenden verkar avta lite och efterfrågan på trädgårdsböcker har minskat, men det kan bero på att det inte kommit ut någon riktigt stark sån bok i år.

I år finns också många starka "vanliga" romaner, bland dem tre som Pernilla Söderlund själv ser fram emot att hinna läsa.

–*Hallonbåtstyckingen* av **Miika Nousianen**, *Leo Löthmans* *Odjur* och *Igelkottens elegans* av **Muriel Barbery**.

Tröttnar du inte själv på böcker?

–Nej, aldrig! Jag önskar bara att dygnet hade lite fler timmar så jag skulle hinna läsa mer än vad jag gör.

Text: **KATARINA GÄDDNÄS**
Foto: **ERKKI SANTAMALA**

Julklappsböcker för alla åldrar

Det är inte alltid lätt att hitta rätt bok till rätt person. Nya Åland ger här några boktips. Att ålderskategorisera böcker är vanskligt, men om det ändå skulle bli fel, så kan man ju alltid byta.

För de yngsta

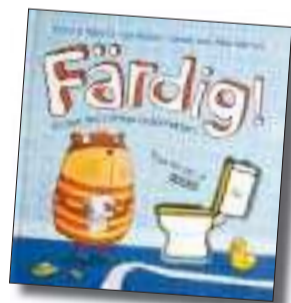
Djurboken, Stina Virsén.

En kvalitetsssäkrad pekbook. Tydliga bilder. De flesta småtingar är förtjusta i djurbilder.

Färdig! Victoria Roberts

Trycker man på knappen i boken hörs spilljud. Kanske något för den som pottränas.

En elefant balanserade. Catarina Kruusval.

Underbara illustrationer till välkänd sångtext. Det finns fler böcker i samma serie.

För barn i dagisåldern

Siv sover vilse. Pia Lindenbaum

En bok med hög igenkänningsfaktor om hur det är att sova borta. Om en rädd flicka som är modig.

Rundis och Randis leker hela dagen. Emma Dodd

En interaktiv bok med flikar och annat som lätt fångar intresset hos de yngsta. Små fingrar gillar att pillar...

Till vildingarnas land. Maurice Sendak.

En nytgiven klassiker som gör 70-talister mjuka i knäna. Tuffa monster. Fantasi-eggande.

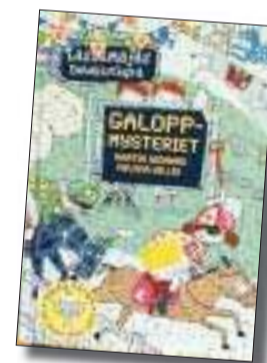
Dunderlunds bästa bokstav. Åsa Lind.

En perfekt bok att ge barn som börjat smaka på ord, bokstäver och språk. Passar också äldre barn. Stimulerar till samtal och filosoferande.

Galoppmysteriet. Martin Widmark.

Deckartrenden har smugit sig ner i åldrarna. Det här är en spännande bok. Den passar både som högläsning och för den som börjat läsa själv.

Igelkottens elegans. Muriel Barbery.

Fransk succéroman om två kvinnor i samma hus. Handlingen är som i en lättillgänglig må-bra-roman. Men storyn är en charmig täckmantel för att författaren ska få utlopp för en del filosofiska finesser. En snackis i bokretsar.

Mörkerboken. Hannele Mikaela Taivassalo.

En bok med många bottnar, helt i svart-vit färgskala. Om prinsessan Liten som botar sin rädsla genom att fly från sitt slott med rikedomar.

Geniet. Märten Sandén.

Tvillingarna Peter och Petra på nervkittlande äventyr i New York. Det finns många böcker i samma Petrinideckarserie.

Hallonbåtstyckingen. Miika Nousianen.

En humoristisk och skruvad skröna om en finsk man som vill vara rikssvensk. Man skrattar, men får mycket att tänka på om det här med identitet och nationalitetskaraktärer. Skillnader på finskt och svenskt.

För vuxna och andra drivna läsare

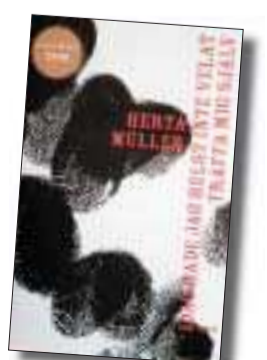
Gå inte ensam ut i natten. Kjell Westö.

Sista fristående delen i Westös Helsingfors-serie. Börjar i 60-talet och går fram till vår tid. Om populärmusik och vänskap, om människor som går under och andra som blir framgångsrika. En myllrande, vacker generationsroman.

Idag hade jag helst inte träffat mig själv. Herta Müller.

Årets nobelpristagare i litteratur är inte svårläst, men svårförglömlig. Om förtryckets mekanismer, hur ondskan kryper under skinnet och förgiftar människan.

Den bästa

Julklappen

presentkort på resa!

Skepparholmen

SPA & Wellness över helgen

Med havet för ögonen kan du glida ner i ett kurbad, ta några simtag i poolen, samla kraft med långa promenader, få massage, kurbad och mycket mer!

Avresa: 6.2, 2 dgr
Pris: EUR 275

VIKING LINE

Bussplan, tel. 22570 • www.vikinglinebuss.ax

buss

fotoliiga

Kvalitet, kunnande, service!

SONY

Sony DPF-A72N
7" digitalram Elegant
& lättanvänd. Inbyggd
kortläsare SD,MS & XD.
128Mb internminne.

79€

Beställ 2 fotoböcker betala för 1!

Ladda ner "bildarkivprogram"
och gör din egen fotobok!

34,90€ för 2st!

Muggar, musmattor m.m. med egen bild
= Personliga gåvor

Leveranstid fr.o.m. 1 dag med expressleverans.

GEFOTO
Gerhard's Foto Ab

Sittkoff Torgg. 13 A • tel 018-14 623 • vard 9-17 • lörd 10-14 www.gefoto.fi

Täckten och kuddar

Swedform Prestige
- nytt lyxigt fibersortiment!

**KUDDAR
BOLLFIBER**

låg
13,95€
medium
14,95€
hög
17,95€

FIBERTÄCKE

sval
34,95€
medium
39,95€
varm
46,50€

DUNKUDDE

låg 90 anddun
34,50€ 44,50€
medium 70 anddun
39,50€ 49,50€
hög 60 anddun
44,50€ 56,50€

**Down
Master**

**DUN-
TÄCKE**

sval 90 anddun
69,50€ 119€
medium 90 anddun
79,50€ 139€
varm 90 anddun
99,50€ 159€

**ZUSSA
KUDDAR
BOLLFIBER**

450g
13,95€
500g
16,95€
550g
14,50€

**ZUSSA
TÄCKE**

sval
29,95€
medium
34,95€
Thermo
39,95€

**TYGER
& sant**

TORGGATAN 4 • TEL 23 360 www.visitaland.com/tyger&sant
Öppet MÅ-TO 9-20, FRE 9-18, LÖ 10-15

Julkortspyssel på Solkulla

Julstuga. Södra Lemlands marthaförening äger huset Solkulla invid vägen i Flaka. Alla - inte bara bybor utan också folk från andra byar och de som inte är med i marthaföreningen - är välkomna att delta i de aktiviteter som ordnas i huset.

I det stora gula huset Solkulla uppe på backen i Lemland Flaka sprakar brasorna i vedspisar och kaminer.

En trivsamt miljö för julpyssel så här före jul.

Södra Lemlands marthaförening äger huset sedan några år tillbaka. Här ordnas aktiviteter året runt, och de två stora och återkommande evenemangen är midsommarfirandet och flunderfesten som samtidigt är ett tack till alla som jobbat på tälva med huset.

Dessutom har föreningen återupptagit traditionen med julgröt och luciafirande, i år den 12 december. Dagen efter, på den riktiga luciadagen, ordnas familjegudstjänst i Solkulla.

Julpyssel

En av helgerna några veckor före jul ägnas åt julpyssel.

–Det finns mycket barn i byarna. Det skulle vara roligt om också andra än Flaka- och Hellestorpbor skulle komma på våra aktiviteter. Våra aktiviteter är öppna för alla. Man behöver inte vara med i marthaföreningen för att delta. Det är roligt om vi tillsammans kan återuppta gamla traditioner och skapa nya, säger marthaföreningens ordförande **Catharina Smiderstedt** som tycker att det är bra att marthorna börjar synas mera utåt.

Den dagen när Nya Åland är på besök pågår julpyssel i alla knutar i huset. Brasorna sprakar i plåtugn och kamin och julstämningen sprider sig.

Smälter ljus

I köket smälter Catharina gamla ljusstumpar och gjuter nya blockljus i burkar.

–De blir vinster på julfesten, berättar hon.

Tålamod. Maj Blomsterlund lär Elida Westmark stöpa trearmade ljus på gammaldags vis. Först binds vekarna ihop, sedan doppas de många gånger i het ljusmassa och får svalna mellan varven.

I salen stöper **Gunnel Bock** och **Maj Blomsterlund** både en- och trearmade ljus på gammaldags vis. Ljusmassan har de i en stor plåtburk som står i en kastrull med hett vatten. Ljusens doppas många gånger om och får svalna mellan varven.

–Ljusens ska säljas så att föreningen får in en slant, berättade damerna.

I ett rum pysslar ett helt gäng vuxna och barn med julkort.

–Jag har en lista på 35 mottagare. Alla ska få varsitt personligt julkort, berättar **Johanna Häggblom** som är fullt sysselsatt med att måla figurer som hon först

har stämplat på pappret. Småflickorna **Vendla** och **Signe Mansén** målar rosa färg på papper. Pappren viks sedan till julstrutar med handtag som pryds med glitter och en glansbildsängel och som sedan kan hängs i julgranen full med gotter.

Följande dag väntar pepparkaksbaket på Solkulla.

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax
tfn 528 450

Foto: ERKKI SANTAMALA
erkki.santamala@nyan.ax
tfn 528 470

Vana stöpare. Gunnel Bock och Maj Blomsterlund, båda från Flaka, är vana ljusstöpare.

Julstrutar. Signe och Vendla Mansén tillverkar julstrutar med änglar och glitter.

Returljus. Catharina Smiderstedt, ordförande för Södra Lemlands marthaförening, använder gamla ljusstumpar för att göra nya blockljus. Ljusens blir vinster på luciafesten den 12 december.

Pysslare. Vanja Westmark pysslar inför julen. Bakom henne syns storsyster Elida och mamma Teresa Westmark. Längst borta sitter Johanna Häggblom.

Satans jävlar, sade tomten

Ni som vet att jultomten finns behöver inte läsa vidare.

Men ni andra, när tappade ni er tro? Självt minns jag inte hur det gick till. Viljan fanns länge kvar, möjligen för att man kanske inte skulle få julklappar utan läpparnas bekänning. Så ett tag gick det nog att blunda för att tomten såg väldigt bekant ut.

Respekten för tomten, den har jag ändå burit med mig genom livet. Barn och ungdomar skall åtminstone sträcka på ryggen när de masar sig fram till tomten för att rycka åt sig sin PS3.

En kväll på det sena 30-talet ringde telefonen hemma hos min morfar **Väinö Jansson** i Gölby och det blev en väldigt fart på honom.

Agustas ladugård, ett par hundra meter åt Tingsbackahället, stod i lågor.

Det sades att en karl som jobbade på gården hade lagt spisaska i en trätunna på utedasset, som var ihopbyggt med ladugården. Och sedan hade glöden gjort sitt. Om spriten hade något med saken att göra må vara osagt.

–Djuren släpptes ut i tid. Korna bärgade de och hästen sprang ända bort till Grinns. Hönorna kan ju flyga när det behövs. Dagen efter satt de som svarta klumpar uppe i träden runt gården, berättar pappa.

Han och hans många syskon hängde som klasar i köksfönstret på Dalabo och såg hur ladugården brann på granngården. Skenet sågs på långt håll, sågs det.

Vad har det här med julen att göra, undrar ni kanske.

Jo, ladugården brann på julafton. Pappa som var sex eller sju år hade fått en stor och fin brandbil av tomten.

Och uppe hos Väinö Jansson fick min mamma och hennes två syskon ett brutalt slut på sin tomtetro. Tomten hade precis hunnit till deras hus och satt sig ner med klapparna när brandlarmet kom per telefon.

–Julgubben sade "satans jävlar" och sprang ut, minns mamma.

Det hade varit ett gyllene tillfälle att visa barnen att jultomten är en allroundkille som ställer upp för gölbyborna i både fest och kris. Men han slet av sig masken

innan han hunnit ut genom dörren, och då såg de att det var byssbon **Alexej Ekman**.

–Sedan visste vi alla att tomten inte fanns.

PATRIK DAHLBLOM

Varmt för de minsta

Overaller
Storlek 56-68
59,95€

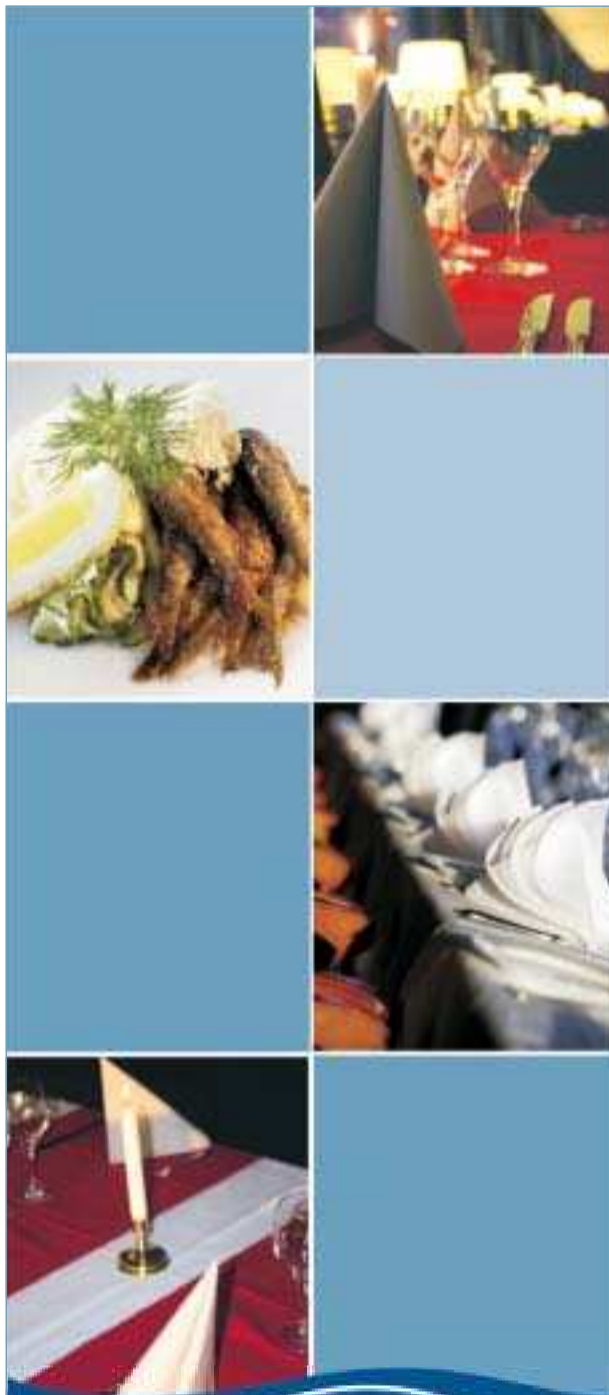
Baby & Sjukvård
Norrögatan, tel. 12 504, fax 12 503

VI FLYTTAR
Välkomna till vår förstorade butik på Strandgatan 6!

1 december öppnar vi i nya lokalen

ZOO arken

Julbordet med ett stort utbud hemlagade delikatesser står åter dukat på Restaurang Nautical från den 5-22 december.

Här presenteras julen som den smakade förr. På en isbädd ligger inlagda strömmingar för allas smak, och på silltunnan väntar exempelvis glasmästarsill, hemlagad förstås! På det kalla fiskbordet finner man den gravade, inkokta och rökta laxen tillsammans med musslorna, siken och kräftterrinen. Julkorv, romägg, gräsfötter och julskinkan är rariteter man inte får missa. När man sedan går över till det varma bordet, väntar där farmor Karins kryddpeppardoftande köttbullar, slaktgryn, lutfisk med vitsås och glacerade revbensspjäll. Men vad vore inte ett julbord utan alla desserterna som chokladmousse, marängsviss och julgodis.

Blev du sugen? Välkommen och prova!

Julbordet står dukat

Alla vardagar 11-15

Onsdag och torsdag kvällar kl 17-22

Fredag 11.12 kl 17-22

Lördag 5.12/19.12 kl 17-22

Söndag 13.12/20.12 duk 1. kl 13/duk 2. kl 16

(stängt söndag 6.12)

Övriga kvällar, à la carte

11.12/12.12/19.12, har vi dans

Pris för julbord 42€

Restaurang NAUTICAL

Hamngatan 2, AX-22100 Mariehamn | Tel. +358 18 19 931 | www.visitaland.ax/nautical

Hårda paket från Holmbergs...

Pris från **85,-**

Wasser Maxx
SPARKLING WATER

Gott kolsyrat vatten av vanligt kranvatten

Kamasa-TOOLS
- Verktyg med livsgaranti -
K4915 P
VERKTYGSSATS
87 + 11 delar

189,-

BLACK & DECKER
ARBETSBÄNK WORKMATE

74,-

MAG-LITE

29,50

NYA AA MED LED-LAMPA
med förnyad elektronik, 10 gånger längre batteritid än tidigare

LEATHERMAN
UNIVERSAL-VERKTYG
med 25 års garanti.
Flera nyheter i lager.
Skeletool

99,-

HESTRA JOB

DRIVERS WINTER
Smidig handske för fritidsaktiviteter i kalla klimat

22,-

PELTOR

KID HÖRSELKYDD
för barn

13,90

SERVICE FÖR DIG

HOLMBERGS

• TEKNIK • KVALITET •

Rösta och vinn ett sångframförande

Utse den bästa julsången

Är White Christmas en favoritsång eller julplåga? Eller är det O helga natt som får dej att falla i julstämning? Nu får Nyans läsare vara med och rösta fram sin julsångsfavorit. Bland de som deltar i omröstningen lottar vi ut ett exklusivt sångframförande och tre CD-skivor.

Vad vore julen utan sina julsånger? På adventsfester, luciatåg och julfester är det många som blir tårögda av julens sånger, men när Absolute Christmas skivan snurrat non-stop i butikerna sedan slutet av november är det en och annan som får knötror.

Nu får Nyans läsare möjlighet att säga sitt. Vi ordnar en omröstning om vilken som är den bästa julsången. Bland alla som deltar lottar vi ut ett pris: ett framförande

av sången hemma hos dej, hos en vän eller på din arbetsplats. Vem som sjunger blir en överraskning. Vi lottar också ut tre exemplar av Ulvens Döttrars nya CD: En klunk av det blå.

Vi har valt ut tio kända och omtyckta julsånger, men man får också rösta på någon annan personlig favorit. Klipp ut och skicka in tävlingskupongen eller skriv din favoritjulsång på ett vykort, märk kortet "Bästa julsång", senast 11 december vill vi ha ditt svar. (kg)

Jag tycker den bästa julsången är:

- Gläns över sjö och strand (Viktor Rydberg/Alice Tegnér)
- Stilla natt (Joseph Mohr/Franz Gruber)
- Nu tändas tusen juleljus (Emmy Köhler)
- O helga natt (Augustin Kock/Adolphe Adam)
- Sylvias julvisa (Zacharias Topelius/Karl Collan)
- Tänd ett ljus och låt det brinna (Niklas Strömstedt/Lasse Lindbom)
- Himlen i min famn (Carola Häggkvist)
- White Christmas (Irving Berlin)
- Bjällerklang (Harry Arnold/James Pierpont)
- Hej tomtegubbar (trad.)
- Någon annan, vilken

Namn:.....

Adress:.....

Telefon:.....

**Skicka eller lämna in svaret senast
11 december till Nya Åland,
Uppgårdsvägen 6, 22100 Mariehamn.
Märk kuvertet "Julsång".**

JULFINT

**Mattor, lampor, sängkläder
och soffbord**

-20%

DONNA soffa
Gäller tyg Ellinor
SPECIALPRIS
2+3
1190€

ASHLEY
Recliner
690€

COSBY
Matgrupp
1360€
(1703€)

MÖBEL-City

G. Godbyvägen. Tel 21 165, fax 19 544
Öppet: måndag-fredag 8.30-17, lördagar 10-14

Ändringar i skärgårdsfärjornas turlistor i samband med jul- och nyårshelgen 2009-2010

SÖDRA LINJEN

M/S Skiftet - M/S Gudingen

Galtby	Kökar	Sottunga	Överö ¹⁾	Långnäs		Datum		Långnäs	Överö ¹⁾	Sottunga	Kökar	Galtby
	06.30	07.45	08.20	09.00	G	23.12	G	09.15	09.55	10.25	11.40	14.00
06.30	8.50	10.00	10.30	11.10	S		S	12.00	12.40	13.15	14.30	
	15.00	16.15	16.45	17.20	S		S	18.15	18.55	19.25	20.40	
15.15	17.35	18.55	19.25	20.05	G		G	20.15	20.50	21.20	22.40	
	06.30	07.45	08.20	09.00	S	24.12	S	09.30	10.10	10.45	12.00	
	08.50	10.00	10.30	11.10	G		S	15.00	15.40	16.15	17.30	
	12.30	13.45	14.10	14.55	S							
	15.00	16.15	16.40	17.25	S	25.12	S	18.15	18.55	19.25	20.40	
	06.30	07.45	08.20	09.00	S	26.12	S	12.00	12.40	13.15	14.30	
	15.00	16.15	16.45	17.25	S		S	18.15	18.55	19.25	20.40	
	06.30	07.45	08.20	09.00	S	27.12	S	10.00	10.40	11.15	12.35	15.00
	15.00	16.15	16.45	17.25	G		G	12.00	12.40	13.15	14.30	
15.30	17.50	19.00	19.30	20.10	S		G	18.15	18.55	19.25	20.40	
Enligt ordinarie turlista						28-30.12		Enligt ordinarie turlista				
	06.30	07.45	08.20	09.00	S	31.12	S	09.15	09.55	10.25	11.40	14.00
06.30	08.50	10.00	10.30	11.10	G		G	12.00	12.40	13.15	14.30	
	15.00	16.15	16.45	17.25	G		G	18.15	18.55	19.25	20.40	
15.15	17.35	18.55	19.25	20.05	S							
	08.50	10.00	10.30	11.10	G	1.1	G	12.00	12.40	13.15	14.30	
	15.00	16.15	16.45	17.25	G		G	18.15	18.55	19.25	20.40	
	06.30	07.45	08.20	09.00	G		S	05.00	05.40	06.10	07.25	09.40
	15.00	16.15	16.45	17.25	G	2.1	G	12.00	12.40	13.15	14.30	
20.15	22.35	23.55	00.25	01.05	S		G	18.15	18.55	19.25	20.40	

1) Angöres mot beställning.

Husö och Kyrkogårdsö angöres mot beställning på vissa turer. För närmare information kontakta Ålandstrafiken eller fartyg M/S Gudingen 040 769 3687 och M/S Skiftet 0400 350 265.

NORRA LINJEN, M/S Alfågeln

- 24.12 Enligt ordinarie turlista till kl. 17.30 då trafiken avslutas i Hummelvik.
- 25.12 Trafiken återupptas kl. 11.40 i Hummelvik och avslutas kl. 16.50 i Hummelvik, helgdagsturlista.
- 26.12 Trafiken inleds kl. 11.40 i Hummelvik och avslutas kl. 19.35 i Torsholma, helgdagsturlista.
- 27.12 Trafiken inleds kl. 09.00 i Torsholma, söndagsturlista.
- 31.12 Ordinarie turlista till kl. 20.40, då trafiken avslutas i Torsholma.
- 1.1 Trafiken inleds kl. 14.30 i Torsholma, helgdagsturlista.

ASTERHOLMALINJEN, M/S Spoven

- 24.12 Enligt ordinarie turlista fram till 18.10 då trafiken avslutas i Asterholma.
- 25.12 Trafik på morgonen för julotta, trafiken inleds kl. 10.05 i Asterholma, därefter helgdagsturlista.
- 26.12 Helgdagsturlista.
- 31.12 Trafiken avslutas kl. 20.40 i Asterholma. Beställningstur från Asterholma till Torsholma 23.20 med retur från Torsholma 24.00, beställs senast 20.40.
- 1.1. Helgdagsturlista.

Björkölinjen

- 24.12 Trafiken avslutas kl. 22.00, beställningstur köres kl. 24.00 och 01.00.
- 25.12 Trafiken återupptas kl. 06.00.

TVÄRGÅENDE LINJEN, M/S Ejdern

- 24.12 Ordinarie turlista.
- 25.12 Ingen trafik.
- 26.12 Helgdagsturlista, trafiken avslutas kl. 17.50 i Snäckö.
- 31.12 Ordinarie turlista.
- 1.1 Helgdagsturlista, trafiken avslutas kl. 17.50 i Snäckö.

FÖGLÖLINJEN, M/S Skarven

- 24.12 Trafiken avslutas med turen 16.50 från Svinö, därefter körs beställningsturer kl. 22.00 från Degerby samt kl. 23.00 från Svinö. Beställning senast 23.12 kl. 21.30.
- 25.12 Trafiken inleds kl. 12.00 i Degerby, därefter helgdagsturlista.
- 26.12 Trafiken inleds kl. 10.00 i Degerby, därefter helgdagsturlista.

Töftölinjen

- 24.12 Trafiken avslutas kl. 24.00, beställningstur köres kl. 01.00.
- 25.12 Trafiken återupptas kl. 06.00

Ängöslinjen

- 24.12 Trafiken avslutas kl. 22.00, beställningstur köres kl. 24.00 och 01.00.
- 25.12 Trafiken återupptas kl. 06.00

NORRA LINJEN, M/S Vigen

- 24.12 Trafiken avslutas med turen kl. 14.00 från Osnäs.
- 25.12 Trafiken inleds kl. 12.35 i Åva och avslutas kl. 17.05 i Åva, helgdagsturlista.
- 26.12 Trafiken inleds kl. 12.35 i Åva och avslutas kl. 17.05 i Åva, helgdagstrafik.
- 27.12 Ordinarie söndagsturlista.
- 31.12 Trafiken avslutas med turen kl. 16.30 från Osnäs.
- 1.1 Trafiken inleds kl. 12.35 i Åva, helgdagsturlista.

JURMO-ÅVA M/S Doppingen

- 24.12 Trafiken avslutas kl. 17.20 i Jurmo.
- 25.12 Trafik på morgonen för julotta, trafiken återupptas kl. 12.15 i Jurmo, helgdagsturlista. Trafiken avslutas med beställningsturen 20.20 från Åva.
- 26.12 Helgdagsturlista.
- 31.12 Ordinarie turlista.
- 1.1 Beställningstur från Jurmo till Åva 00.50, med retur 01.00, beställs senast 22.00. I övrigt normal helgdagsturlista.

ENKLINGELINJEN, M/S Frida II

- 24.12 Trafiken avslutas med beställningsturen 18.20 från Kumlinge.
- 25.12 Trafikeras för kyrktur från Enklinge kl. 06.30 mot beställning senast 24.12 kl. 14.00. Retur efter kyrkan.
- 26.12 Helgdagsturlista.

Seglingelinjen

- 24.12 Trafiken avslutas kl. 22.00, beställningstur köres kl. 24.00 och 01.00.
- 25.12 Trafiken återupptas kl. 06.00.

Embarsundslinjen

- 24.12 Trafiken avslutas kl. 22.00, beställningstur köres kl. 24.00 och 01.00.
- 25.12 Trafiken återupptas kl. 06.00.

Simskälalinjen

- 24.12 Trafiken avslutas kl. 22.00, beställningstur köres kl. 24.00 och 01.00.
- 25.12 Trafiken återupptas kl. 06.00

God jul
och
Gott Nytt År!

TV-jul

**NOKIA
GSM**
från **35€**

**GARMIN
GPS**
från **105€**

**JVC
BILSTEREO**
från **99€**

**JVC
BLU-RAY**
från **169€**

**PANASONIC
TRÅDLÖS
HEMTELEFON**
från **29€**

**SANDISK
MP3-SPELARE**
display, 2GB,
FM-radio
49€

**TOSHIBA
32" LCD**
Full HD, USB, ljus-
sensor, T/C-box
595€

**GRUNDIG
internetradio
ovation 2i**
379€

TOSHIBA **Panasonic®**

JVC

BOSE®

 Canal Digital

SAMSUNG

VIASAT

Vi är inte nöjda förrän Du är nöjd...

